

ΝΕΟΛΟΓΟΥ ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
ΜΕΤΑ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτησι .	φρ. χρ. 46
Ἐν ταῖς Ἑπαρχίαις	Μετ. 16
Ἐν Ἑλλάδι, Αἰγύπτῳ καὶ Ἑλ-	
ρωπῇ	φρ. χρ. 70
Ἐν Ρωσίᾳ	Ρητέλ. 25
Ἐξάμηναι τὰ ἡμίση.	

ΠΟΛΙΤΙΚΗ, ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ, ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ.

ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑΙ
ἈΝΕΥ ΤΟΥ "ΝΕΟΛΟΓΟΥ"

Ἐν Κωνσταντινουπόλει ἔτησι .	Μετ. 4
Ἐν ταῖς Ἑπαρχίαις	Λόγ. Τ. 1
Ἐκτὸς τῆς Τουρκίας	φρ. χρ. 25
Ἀπὸ συνδρομῶν ἑτῆσιαι.	

Ἐκαστον φύλλον τιμᾶται ἡμισίον Δύο (2).

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ Σ. Ι. ΒΟΥΤΥΡΦΑΣ.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ.

Πολιτικὴ Ἐπιθεώρησις.—(Ἐρνέστου Κουρτίου) Ἡ Ἑλληνικὴ Ἱστορία (Μεταφραζομένη ὑπὸ Μ. Ε. Μιχαλοπούλου).—Ὁ Ἀρριανός.—Ἡ κόρη τοῦ Θεοῦ (ποίημα).—**Ποικίλα.**—Γνώμαι δοξῶν.—**Κοινὰ νόμιμα** (ἢ τὸ παρ' ἀρχαίους Ἕλλησι διεθνὲς δικαίον).—**Ἐπιγραφαὶ Δράμας.**—**Ἀρχαιολογικά** (ὁ τάφος τοῦ Ἀριστοτέλους).—**Ἐπιστημονικαὶ δημοσιώσεις.**—**Ἡ ἀπόδρασις** (διήγημα).

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ.

Τὸ σπουδαιότερον τῶν πολιτικῶν ζητημάτων τῆς ἐβδομάδος ταύτης εἶναι ἀναμφισβήτως ἡ ἐναρξίς τῶν ἐργασιῶν τοῦ νέου ἀγγλικοῦ κοινοβουλίου, ὅπερ ἀπὸ τῆς παρελθούσης δευτέρας ἐδέξατο τὸ βάπτισμα τοῦ πυρὸς καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐψύφισε διὰ πλειονοψηφίας 40 ψήφων ἐπὶ 660 ψηφοφορούντων τὴν περὶ δυσπιστίας πρότασιν κατὰ τοῦ ὑπουργείου Σαλισβουρῆ, ἀποχωροῦντος νῦν κατ' ἀνάγκην τῆς ἀρχῆς καὶ παραχωροῦντος τὴν θέσιν αὐτοῦ εἰς τὸ φιλελεύθερον ὑπὸ τὸν κ. Γλάδστονα ὑπουργεῖον. Τοῦ βαπτίσματος τοῦ πυρὸς προηγῆθη ἡ ἀνάγνωσις τοῦ βασιλικοῦ λόγου, γενομένη ὑπὸ τοῦ λόρδου ἀρχικαγγελαρίου, καίτοι ἐν παντὶ συντηρητικῷ ὑπουργεῖῳ τὴν ἐναρξίν τῶν ἐργασιῶν παντὸς νέου κοινοβουλίου ἐκίρυσεν αὐτοπροσώπως ἡ ἀνασσα παρὰ τὴν συνήθειαν αὐτῆς τοῦ ἀποφεύγειν τὰς ἐπισήμους τελετὰς καὶ τὰς θυμυδίας, ὅσαι δύνανται νὰ οἴψωσιν εἰς λήθην τὸ πλῆξαν αὐτὴν πάθημα διὰ τοῦ θανάτου τοῦ πρίγκιπος συζύγου. Ἐκ τῶν μέχοι τοῦδε γνωστοῦν γενομένων ὁ λόγος τῆς ἀνάσσης, οὐδὲν τὸ σπουδαῖον περιέχων, ἀπέβλεπεν ἀπλῶς εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν ἀναγκαίας διατυπώσεως, καίτοι βέβαιον ἔθεωρεῖτο ὅτι ὁ ἐναρκτήριος βασιλικὸς λόγος ἤθελε ποιεῖσθαι μνεῖαν διὰ μακρῶν τῆς γενικῆς πολιτικῆς τῆς μεγάλης Βρετανίας ὑπὸ τὸ πνεῦμα τῶν ἐπανειλημμένων δηλώσεων τοῦ μαρκησίου Σαλισβουρῆ, ὅστις καὶ ὡς πρῶτος τῶν συμβούλων τῆς ἀνάσσης καὶ ὡς ὑπουργὸς τῶν ἐξωτερικῶν ἐν κρείττονι παντὸς ἄλλου διετέλει θέσει νὰ γνωρίζῃ καλῶς τὴν ἐξωτερικὴν πολιτικὴν τοῦ ἀνακτοβουλίου τοῦ ἀγίου Ἰακώβου καὶ ν' ἀποφαίνηται μετὰ κύρους ὅποια ἢ τῆς Ἀγγλίας πολιτεία κατὰ τὰ προπαρασκευαζόμενα γεγονότα. Ἐσχάτως ἐπὶ ὁ τῶς ἀγγλὸς πρωθυπουργὸς ἀγο-

ρεύων ἐν τῇ Βουλῇ τῶν κοινοτήτων μετῆλθε γλῶσσαν, ὑπομνησκουσαν τὴν τοῦ Παλμερστῶνος, ὅστις, τὸ δόγμα τῆς ἀκεραιότητος καὶ τῆς εὐρωπαϊκῆς ἰσορροσίας ἀνακρούτων, συνήσπιζε τὴν Εὐρώπην τοῦ 1856 καὶ σὺν τῷ αὐτοκράτορι τῶν Γάλλων ἐτίθει τὰς βάσεις τοῦ νεωτέρου ἐν τῇ Δύσει πολιτικοῦ οἰκοδομήματος, τοῦ παγιωθέντος μὲν διὰ τῆς παρισιανῆς συνθήκης, κλονθέντος δ' ἐν μέρει διὰ τῆς Φραγκφουρτείου καὶ κολοβωθέντος διὰ τῆς τοῦ 1878. Ἀλλὰ πρὸ τῆς τῶν πραγμάτων οὐσίας οἱ τῆς ἀνάσσης Βικτωρίας σύμβουλοι καλὸν ἠγῆσαντο ν' ἀποφύγῳσι πάντα τοιοῦτον ὑπαινιγμὸν καὶ νὰ περιορισθῶσιν εἰς τὰ γενικότερα σημεῖα ὅπως μὴ δοθῆ λαβὴ τῇ νέᾳ ἐθνικῇ ἀντιπροσώπειᾳ νὰ κατενεχθῆ κατὰ τῆς τέως κυβερνητικῆς πολιτικῆς, τῆς ὑπομνησκουσης τὸ αἰσώπειον ἐκεῖνο «ἀλλων ἰατρος ἑαυτὸν οὐ δύναται ἰᾶσαι». Καὶ ἀληθῶς ἡ ἀγέρωχος τοῦ μαρκησίου Σαλισβουρῆ πολιτεία οὐ μόνον τὴν χώραν αὐτοῦ εἰς δυσαρέσκειαν πρὸς τὴν Γαλλίαν περιήγαγεν ἐν ζητήμασιν ἀλιείας καὶ ἀποικῶν, ἀλλὰ καὶ τοὺς ὁδόντας τοῦ ρωσικοῦ ἠκόνησεν ἐλέφαντος, τείνοντος νῦν τὴν προδοσκίδα αὐτοῦ πρὸς τὴν Ἰνδικὴν καὶ καταβροχθίζοντος βαθμυδὸν τὰ περιλάλητα τοῦ λόρδου Δισραὲλ ἐπιστημονικὰ μεθόρια καὶ τοὺς περιπύστους σταθμοὺς τοῦ πιστοῦ αὐτοῦ μαθητοῦ, ὅστις ἐνόμησεν ὅτι διὰ τῆς ἀνεξαρτησίας τῶν ἐν τοῖς μεθορίοις τῆς Ἰνδικῆς ἀσιατικῶν κρατῶν ἐξησφάλιζε τὴν εἰς τὸ μέγα τῆς Ἀσίας ἀποικιακὸν κράτος τῆς μεγάλης Βρετανίας ἄγουσαν. Ἦδη αἱ ἐν Παμείρῳ πρόοδοι τῆς ὑπὸ τὸν συνταγματάρχην Γιαννῶφ ἐκστρατείας, ὑπομνησκουσης τὴν εἰς Μερὸ θριαμβικὴν προέλασιν τῶν ρωσικῶν στρατιῶν καὶ τὴν ἐμπνευσιν ἀπέριου σεβασμοῦ καὶ μεγάλου φόβου πρὸς τὸν Ἀκ πασσάν, τὸν λευκὸν δηλονότι τσάρον, ὡς ἀποκαλεῖται ὁ τῆς Ρωσίας αὐτοκράτωρ παρὰ τῶν λαῶν τῶν τῆς μέσης Ρωσίας κρατῶν καὶ χανάτων, δὲν στεροῦνται σπουδαιότητος καὶ μόνον ἡ τῆς τέως κυβερνήσεως πολιτεία ὅπως τὰ μέρη ἐκεῖνα παραστήσῃ ὡς ὑπαγόμενα ὑπὸ τὸ κράτος τοῦ ἐξαδέλφου τοῦ ἡλίου καὶ τοῦ ἀδελφοῦ τῆς σελήνης τεκμηριοῖ οἶαν αἰσθάνονται ἀνησυχίαν οἱ ἡγέται τοῦ συντηρητικοῦ κόμματος καὶ μάλιστα πάντων ὁ λόρδος Σαλισβουρῆς παρὰ τὸ μέγα ῥῆμα τοῦ διδασκάλου αὐτοῦ, εἰπόντος ὅτι ὁ εἰς Ἰνδικὴν προελαύνων ὀφείλει νὰ πράξῃ τοῦτο οὐχὶ διὰ τῆς Καβούλης ἢ διὰ τῆς Ἐράτης ἀλλὰ διὰ τοῦ Λονδίνου.

Ὑπὸ τὴν ἐποχὴν δὲ τῆς ἐνεχούσης γενικὸν ἐνδιαφέρον πολιτικῆς ἀνομολογητέον ὅτι οὐχὶ ἀσίμμαντοι τυγ-

χάνουσιν ἔνθεν μὲν ἢ περὶ τὴν στρατιωτικὴν ἀνοργάνωσιν καταβαλλομένη μερίμνα ἐν τοῖς κυριωτέροις τῶν εὐρωπαϊκῶν κρατῶν, ἔνθεν δὲ αἱ φιλικαὶ συμπάθειαι, αἱ ἐνυπάρχουσαι ἐν ταῖς ἀμοιβαίαις τοῦ τε κυριωτέρου ρωμαϊκοῦ τύπου καὶ τοῦ παρισιανοῦ ἐπὶ τῷ κατάπλω γαλλικῆς μοίρας εἰς τὸν κόλπον τῆς Γενούης, ὅπου τῆ 8 ὁπτεμβρίου μεταβαίνει ὁ τῆς Ἰταλίας βασιλεὺς ἵνα τιμῆσῃ τὰς ἐν τῇ πατρίδι τοῦ μεγάλου θαλασσοπόρου, τοῦ τὸν κόσμον ὄντως διπλασιάσαντος, τελουμένας ἐορτάς. Περὶ τοῦ πρώτου τῶν ζητημάτων τούτων παρατηρήτεον ὅτι ἡ Γερμανία ἰδίᾳ ἠγεῖται τῆς ὁδοῦ ἐπὶ σκοπῷ αὐξήσεως τοῦ ὑπάρχοντος στρατοῦ κατὰ 173,000 ἀνδρῶν, παρὰ τὴν ἀντίστασιν τοῦ λαοῦ καὶ τὸ πολέμιον πνεῦμα τῶν ἀντιπροσώπων αὐτοῦ, σκοποῦντων νὰ καταπολεμήσωσιν ἐν τῇ λευκῇ αἰθούσῃ πᾶν νομοσχέδιον τείνον εἰς τὴν ἐπιβίβησιν τοῦ ἀναγκαίου εἰς τὴν συντήρησιν τοσοῦτων ἀνδρῶν ὑπὸ τὰ ὄπλα ποσοῦ. Ἀλλὰ καὶ ἡ Ρωσία δὲν ὑποχωρεῖ, ὡς δείκνυται ἐκ τῆς αὐξήσεως τῶν ἐν τοῖς μεθορίοις φρουρῶν καὶ ἐκ τοῦ καταρτισμοῦ συνταγμάτων τοῦ πυροβολικοῦ ἐν Φιλλανδία. Τοῦναντίον Γαλλία καὶ Ἀγγλία μεριμνῶσι μᾶλλον περὶ τοῦ ναυτικοῦ, καὶ τὰ ἐν τῷ πορθμῷ τοῦ ἁγίου Γεωργίου τελούμενα γυμνάσια ἀποβλέπουσιν εἰς τὸ δοκιμάσαι ὅποια τὰ καταλλυτότερα τῶν μέσων εἰς τὴν ἀποσόβησιν τοῦ κινδύνου ἀποβάσεως ἐχθρῶν στρατῶν. Τὸ δεύτερον τῶν ζητημάτων, ἦτοι αἱ γαλλοῖταλικά φιλοφρονήσεις μετέχουσι σπουδαιότητος οὐ μόνον ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ ὅτι ἡ ἀνταπόδοσις τῆς ἐν Λυῶνι ἐπισκέψεως τοῦ ἰταλικοῦ στόλου συντελεῖ εἰς τὴν σύσφιγξιν τῶν δύο ὁμόρων κρατῶν, ἀλλὰ καὶ ὑπὸ τὴν ἐποψιν τοῦ ὅτι ἡ συγκέντρωσις τοσοῦτων ξένων στόλων ἐν Γενούῃ καὶ ἰδίᾳ τοῦ γερμανικοῦ καὶ τοῦ γαλλικοῦ τὸ πρῶτον νῦν μελλόντων νὰ συναντηθῶσιν ἐν ἐνὶ καὶ τῷ αὐτῷ σημείῳ μετὰ τὰ δεινοπαθήματα τοῦ 1870, ἐνισχύει τὰ φιλειρηνικά αἰσθήματα τῶν ἰσχυρῶν τῆς Εὐρώπης καὶ κρατύνει τοὺς ὑφισταμένους φιλικοὺς δεσμοὺς τῶν διαφόρων αὐτῆς λαῶν. Ἐνόητον ὅτι τὸ γεγονός τοῦτο μὲν μάλιστ' ἐκ τῶν πολεμικῶν προπαρασκευῶν ἐπιγινόμενῃ ἐντύπωσιν, συνδραζόμενον δὲ καὶ μετὰ τῆς ἀναιρέσεως τοῦ σχεδίου, καθ' ὃ ἡ Ρωσία ἀγωνίζεται νὰ καταλάβῃ λιμένα ἐν ταῖς σκανδιναβικαῖς ἀκταῖς καὶ νὰ καταστήσῃ αὐτὸν ὀρμητήριον κατὰ τοῦ ἀποτολυμῶντος ἀπόβασις εἰς τὰ ρωσικὰ παράλια γερμανικοῦ στόλου, ἀρκοῦντως καθισχυρίζεται τὴν κοινὴν ἐν τῇ Δύσει γνώμην, φοβουμένην μὴ πρὸς τῇ θεομηνίᾳ τῆς βροτολογιοῦ χολέρας ἔχη ἐπὶ κεφαλῆς αὐτῆς καὶ τὸ δαυόκλειον ξίφος τῆς τῶν ὀπλων κλαγγῆς οὐχὶ ἐν τοῖς γυμνασίοις ἀλλ' ἐν τοῖς τῶν μαχῶν πεδίοις.

Σπουδαῖον ὡσαύτως εἶναι καὶ τὸ Μαροκινὸν ζήτημα, ὅπερ ἀνακινήθην διὰ τῆς πολιτείας τοῦ ἐν Ταγγέρῃ ἁγγλοῦ ἐπιτετραμμένου, προῦκάλεσε περιπλοκὰς οὐ μόνον μεταξὺ τῶν ἀμεσώτερον ἐνδιαφερομένων δυνάμεων, ἀλλὰ μεταξὺ τοῦ κυριάρχου τοῦ Μαρόκου καὶ τῶν ἐκεῖ φυλῶν, ὡς δείκνυται ἐκ τῶν τελευταίων πολεμικῶν ἐργασιῶν, τὴν ἀποληξασῶν μὲν εἰς τὴν ἦτταν τῶν στρατευμάτων τοῦ Μουλέυ Χασάν, μελλουσῶν δὲ νὰ ἐπιδράσωσι λίαν ἐπὶ τῆς ἐν γένει καταστάσεως τῆς ἐν τῇ Ἀφρικῇ αυτοκρατορίας.

Ὑπὸ τὴν ἐποψιν δὲ τῶν κατὰ κράτος κυριωτέρων ζητημάτων ἐν μὲν τῇ Γαλλίᾳ τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς τοῦ προέδρου ἐξακολουθεῖ ἀνακινούμενον τῷ ριζοσπαστικῷ τύπῳ, τῷ πειρωμένῳ νὰ ὑποδείξῃ τὸ ἐπιβλαβὲς τῆς ἐπὶ νέαν ἐπταετίαν ἐκλογῆς τοῦ νῦν προέδρου κ. Καρνὼ καὶ νὰ ἐκφοβίσῃ οὕτω τοὺς ἀπλοϊκωτέρους διὰ τοῦ ἐπιχειρή-

ματος ὅτι ἢ ἐπὶ δεκατετραετίαν ὄλην, ἦτοι ἐπὶ χρονικὸν διάστημα, πολλῶν μακρότερον τῆς διαρκείας βασιλέων τινῶν, ὑπαρξίς ἐνός καὶ τοῦ αὐτοῦ προσώπου ἐν τῇ ἐξουσίᾳ, παγιοῖ τὴν προσωπικὴν ἀρχὴν καὶ ἐξασθενίζει τὸ θεμέλιον στήριγμα τῆς δημοκρατίας, ὅπερ ἀνευρίσκειται ἐν τῇ βραχυχρονίῳ ἀμὰ καὶ προσωρινῇ ἐξουσίᾳ τοῦ κατὰ καιρὸν ἀνωτάτου ἀρχοντος. Εὐτυχῶς αἱ φωνασκίαι τῶν ριζοσπαστικῶν εἶναι ὡς σταγῶν ὕδατος ἐν θαλάσῃ καὶ δικαίως οἱ ἐχέφρονες Γάλλοι, ἀνασκευάζοντες τὰ σαθρὰ ἐπιχειρήματα τῶν ἐπιδιωκόντων δι' αὐτῶν τὴν ἱκανοποίησιν ἀλόγων κομματικῶν παθῶν ἢ τὴν ἐκπλήρωσιν πόθων ἐξουσίας καὶ ἀρχῆς, ὄχυροῦνται πρὸ τοῦ συντάγματος, ὅπερ, προβλέπον τὴν περιπτώσιν δευτέρας ἐκλογῆς, ἀποκλείει πᾶσαν περὶ αὐτοῦ συζήτησιν ἐν τῷ τύπῳ, καὶ μόνῳ τῷ Συνεδρίῳ, ἦτοι τῇ κοινῇ συνόδῳ τῆς βουλῆς καὶ τῆς Γερουσίας, ἀνατίθησι νὰ ὑποδείξῃ τὸν τοῦ ἔθνους ἐκλεκτόν. Ὑπὸ τὴν ἐποψιν ταύτην ἀξιοσημείωτος εἶναι ἡ γλῶσσα τῶν κυριωτέρων δημοκρατικῶν ὁργάνων, μετὰ πολλῆς τῆς ἐμβριθείας ἐξεταζόντων τὸ πρᾶγμα καὶ ἀποδεικνύοντων ὅτι ἥκιστα κατάλληλος ἢ ὦρα τυγχάνει εἰς ἀνακίνησιν τοιούτων ζητημάτων, δύο μάλιστα καὶ ἐπέκεινα ὑπολειπομένων ἐτῶν μέχρι τῆς λήξεως τοῦ χρονικοῦ διαστήματος τῆς τοῦ κ. Καρνὼ ἐξουσίας. Τῶν Γάλλων τὴν προσοχὴν ἀπορροφῶσι μὲν μάλιστ' καὶ τὰ ἐξακολουθοῦντα γυμνάσια τοῦ ναυτικοῦ ἐν Τουλῶνι, τὰ κατατείνοντα εἰς τὸ δοκιμάσαι κατὰ πόσον ὁ γαλλικὸς στόλος δύναται νὰ φανῇ ἀντάξιός τοῦ προορισμοῦ αὐτοῦ καὶ νὰ ὑπερασπίσῃ τὴν χώραν κατὰ συνδεδυασμένης ἐνεργείας δύο ταῦτοχρόνως ἐχθρῶν στόλων.

Τὸ σπουδαῖον τοῦ πράγματος τεκμηριοῦται, καὶ ἐκ τῆς σπουδῆς πολλῶν φιλοπατριδῶν, καλῶν ἠγνισαμένων νὰ λάβωσι τὴν γνώμην τοῦ σίρ Καρόλου Δίλκε, ὅστις ἀρμόδιος περὶ τὰ ναυτικά ζητήματα φανεί, διὰ μακρῶν διεπραγματεύθη τὸ ζήτημα τῆς ὑπεροχῆς τοῦ ἀγγλικοῦ στόλου ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν γαλλικὸν καὶ κατέληξεν εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὁ ἀγγλικὸς στόλος ἐν πολλοῖς τυγχάνει ὑποδεέστερος τοῦ γαλλικοῦ καὶ ὅτι ἀνάγκη συντόνου ἐργασίας ἐν τῷ βασιλικῷ ναυαρχείῳ πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν καταλλήλων μεταρρυθμίσεων εἰς τὸ ἀγγλικὸν ναυτικόν. Τὴν γνώμην λοιπὸν τούτου αἰτησάμενοι οἱ γάλλοι φιλοπάτριδες ἔλαβον ὡς ἀπάντησιν ὅτι δύναμις μὲν, ποθοῦσα τὸ κράτος τῶν θαλασσῶν, ὀφείλει νὰ καταστῇ ὑπερτέρα πάσης ἄλλης διὰ τῆς προσκτικῆς πολλῶν θωρηκτικῶν καὶ καταδρομικῶν, ἀλλὰ λαός, ἐπιθυμῶν νὰ τηρήσῃ δευτερεύουσαν θέσιν, δύναται κάλλιστα νὰ ὑπεραμύνηται τῆς χώρας αὐτοῦ διὰ τῶν τορπιλλοβόλων. Ἐκ τῆς ἀπαντήσεως ταύτης πληρέστατα τεκμηριοῦται ὁ σκοπὸς τῶν ἐν Γαλλίᾳ διεξαγομένων γυμνασίων τοῦ ναυτικοῦ καὶ ἡ μερίμνα, μεθ' ἧς πάντες οἱ ἐν τῇ μεγάλῃ τῆς Εὐρώπης δημοκρατία παρακολουθοῦσι τὰς περιπετείας τῶν διεξαγομῶν γυμνασίων. Ἀλλὰ καὶ περὶ τὰ ἀποικιακὰ σύντονος παρατηρεῖται προσοχή. Τὰ εἰς Δαχομαῖν ἐξαποσταλέντα ὀπλιταγωγὰ καταπλέουσιν ὄσον οὔπω εἰς τὸν πρὸς ὄν ὄρον, πολλὰ δ' ἐπιτοπίως διεξάγονται προπαρασκευαῖ ὅπως καιρῶν κατενεχθῇ τραῦμα κατὰ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Βεχανζέν· ἡ γενικὴ πεποιθήσις εἶναι ὅτι ἐν τέλει ἐπιτευχθήσεται ὁ ἐπιδιωκόμενος σκοπὸς καὶ ἀπαλλαγῆσεται οὕτως ἢ ἐν Παρισίοις κυβέρνησις ἀπὸ τῶν ἐν Ἀφρικῇ περιπλοκῶν μετὰ τὰς ἀρξαμένας μάλιστα πολεμικὰς ἐργασίας ὑπὸ τοῦ συνταγματάρχου Δοδ καὶ τὸν βομβαρδισμῶν τῶν ἀκτῶν τῆς Δαχομαῖνης. Καὶ ἐν τῷ κράτει τοῦ

Κόγκου δὲ ἐλπίζεται αἰσία διεξαγωγή τῶν ἀναφεισῶν περιπλοκῶν ἐπὶ τῇ κακώσει γάλλων ἀξιοματικῶν, μετὰ τὰς ἀνταλλαγείσας φιλικὰς διαβεβαιώσεις τῶν δύο κυβερνήσεων τῆς ἐν Παρισίοις καὶ τῆς ἐν Βρυξέλλαις.

Οἱ ἐν Γερμανίᾳ διατελοῦσιν ὑπὸ τὴν ἐντύπωσιν τῆς ἐν Κόουε παρούσης τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ἐπανακάμψαντος ἤδη εἰς τὰ βασίλεια αὐτοῦ καὶ ἀνερευνώσιν ὅποια τὰ ἐν ὑπάρχοντα αἰτία τῆς ἀμοιβαίας φιλοφροσύνης Γερμανῶν καὶ Ἑλλήνων. Ἀλλὰ τὴν μεγαλειτέραν προσοχὴν ἐστραυμένην ἔχουσι πρὸς τὰς θρυλουμένας ὑπουργικὰς μεταβολάς, τὰς προκαλουμένας ἐκ τῆς διαφωνίας τῶν τοῦ ὑπουργείου μελῶν ἐν ζητήμασιν οἰκονομικοῖς, ἅπερ μεγάλως θίγουσι τὸν προὔπολογισμὸν τοῦ κράτους καὶ εἰς ἀμυχανίαν ἐμβάλλουσι τὸν λαόν, ἐξαναγκάζομενον νὰ κύπτῃ τὸν αὐχένα εἰς τὰς κυβερνητικὰς ἀξιώσεις καὶ νὰ ἐπαρκῇ διὰ τοῦ ὑστερήματος αὐτοῦ εἰς τὰς παρουσιαζομένας ἀνάγκας τοῦ ἐπὶ τῶν στρατιωτικῶν ὑπουργείου. Ἰδίᾳ δὲ ἐπὶ τῶν ἐσωτερικῶν ὑπουργῶς κ. Ἐρφουστ ἀγθίσταται κατὰ τῶν προτεινομένων οἰκονομικῶν μέτρων, ἀνέμενε δὲ τὴν ἐπάνοδον τοῦ αὐτοκράτορος Γουλιέλμου ὅπως λάβῃ τὴν προσήκουσαν ἀπόφασιν. Ὁσαύτως καὶ τὸ τῆς παγκοσμίου ἐκθέσεως ζήτημα πολὺν προκαλεῖ πάταγον, καίτοι ἐλέχθη κατὰ τὰς ἐκ Βερολίνου εἰδήσεις ὅτι ἐγκατελείφθη ὁλοσχερῶς τὸ σχέδιον τοῦ μεγάλου τούτου εἰρηνικοῦ διαγωνισμοῦ, τοῦ καταδεικνύοντος τὴν πρόοδον τῶν ἐθνῶν ἐν τοῖς ἔργοις τοῦ Ἰανουῦ. Εἰσέτι δὲν ἐπῆλθεν ὁμοφωνία τῶν βιομηχάνων, ὧν ἄλλοι μὲν ζητοῦσι τὴν ἐκθεσὶν μετὰ μόνης τῆς διαφοράς ὅτι δέον αὐτῇ νὰ ὀργανωθῇ πρὸς τῆς ἐν Γαλλίᾳ τοῦ 1900, ἄλλοι δὲ κοίνοισι περιττὸν τὸ ἔργον ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι ἡ πόλις τοῦ Βερολίνου δὲν παρέχει οἷα ἡ τῶν Παρισίων πλεονεκτήματα, κυρίως ὅμως ἐπὶ τῷ σκοπῷ τοῦ συγκαλύψαι τὴν ἀδυναμίαν καὶ τὸ ὑποδεῆς τῆς γερμανικῆς τέχνης καὶ βιομηχανίας ἐν συγκρίσει πρὸς τὴν γαλλικὴν, ἧς τὸ μεγαλοῦργὸν πνεῦμα πρὸς τριετίας ἤδη κατεδείχθη.

Ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ πρίγκιπος Βίσμαρκ ζήτημα ἱκανὸν προκαλεῖ πάταγον, ἅπας δὲ ὁ κυβερνητικὸς τύπος, τὰ μένεα πνέων κατὰ τοῦ μεγάλου ἀνδρός, ἀγωνίζεται νὰ ὑποτιμῆσιν τὴν παρὰ τῷ λαῷ ὑπόληψιν καὶ νὰ μειώσῃ τὴν παρ' αὐτοῦ δεικνυομένην συμπάθειαν καὶ ἀγάπην πρὸς τὸν πρῶν ἀρχιγραμματέα. Ἡ τελευταία αὐτοῦ ἐν Ἰένη παρουσία ὑπῆρξεν ἀληθῶς θρίαμβος τοῦ μεγάλου διπλωμάτου, ὅστις εὐθετον ἔκρινε τὴν ὥραν νὰ ὑπομνήσῃ μεγάλα τινὰ γεγονότα, προηγηθέντα τῆς ἀνιδρύσεως τῆς νέας γερμανικῆς αὐτοκρατορίας καὶ μεγάλως συντελέσαντα εἰς τὴν σύμπληξιν τοῦ ἀρτιπαγοῦς τῶν Χοεντζόλερ κ. Συναίμα ὁ δούξ τοῦ Λαουεμβούργου ἐξέφρασε καὶ διαφόρους πολιτικὰς θεωρίας περὶ τῶν δεσμῶν Γερμανίας καὶ Αὐστρίας καὶ ἐδικαιολόγησεν ἐν γένει ἅπασαν τὴν πολιτικὴν, ἣν τρεπόμενος ἐπὶ ὀλόκληρον τέταρτον αἰῶνος καὶ ἐπέκεινα διηύθυνε τὰ τῆς χώρας αὐτοῦ καὶ κατέστησεν αὐτὴν ἀξίαν τῆς ἣν ἔχει θέσεως ἐν τῇ χορείᾳ τῶν μεγάλων εὐρωπαϊκῶν κρατῶν. Ἡ γλῶσσα τοῦ πρῶν ἀρχιγραμματέως, ἀνδροκωτάτη οὔσα, τεκμηριοῖ οἷαν ὁ μέγας τῆς Γερμανίας πολίτης κέκτηται ἰσχὴν καὶ δύναμιν καὶ πόσον ἡ πρὸς αὐτὸν ἀγάπη τοῦ λαοῦ ἐρριζώθη, ὥστε ὁ τοῦ Φάρξεν καὶ τῆς Φρινδριχσοῦε ἐρμηίτης δὲν ἀποδυσπετοῖ καὶ πρὸς τῆς ἐκδηλώσεως καὶ ἐκφράσεως ἰδεῶν, αἰτινες ἤθελον καταστήσει ἐν πάσῃ περιστάσει ὑπεύθυνον τὸν ἀποτολμῆσαντα τὴν διατύπωσιν αὐτῶν, ἐὰν μὴ ὑπῆρχεν ἡ ἠθικὴ τοῦ ἀνδρός ἀξία καὶ μὴ λαός τε καὶ κυβερνήται συνησθάνοντο

τὸν ὀφειλόμενον σεβασμὸν πρὸς πολίτην πολυειδῶς καὶ πολυτρόπως τὴν πατρίδα εὐεργετήσαντα καὶ ἀναδείξαντα αὐτὴν μεγάλην καὶ ἰσχυράν.

Οἱ ἐν Αὐστρίᾳ τὴν προσοχὴν ἐστραυμένην ἔχουσι πρὸς τὴν παραίτησιν τοῦ ὑπουργοῦ Πραζάκ, ἧς τὴν σπουδαιότητα πειρῶνται νὰ συγκαλύψωσιν οἱ περὶ τὴν κυβέρνησιν διὰ τῆς δικαιολογίας ὅτι αὐτὴ δὲν προῆλθεν ἐκ λόγων διαφωνίας πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν κόμπα Τάαφφε, ἐν ζητήμασι φυλετικοῖς, λίαν σχετιζομένοις πρὸς τοὺς ὁμοεθνεῖς τοῦ παραιτηθέντος ὑπουργοῦ Τσέχους, ἀλλ' ἐκ λόγων δῆθεν προαγωγῆς τοῦ ὑπουργοῦ τούτου εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ ὁμοτίμου· ἡ τοιαύτη ὅμως τῶν πραγμάτων παράστασις οὐδένα λανθάνει, ἅτε καὶ ἀνεξαρτήτων τινῶν ἐφημερίδων μετεροχομένων γλῶσσαν ὑπεμφαίνουσαν ὅτι ὁ κ. Πραζάκ περιῆλθεν εἰς διαφωνίαν πρὸς τὸν πρωθυπουργὸν ἔνεκα τοῦ τσεχικοῦ ζητήματος, οὐπερ μάτην ὁ κόμπος Τάαφφε πειρᾶται ν' ἀφαιρέσῃ τὴν σπουδαιότητα καὶ νὰ παραστήσῃ ὡς ἀσίμαντον ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τοῦ γερμανοτσεχικοῦ συνδυασμοῦ. Ἀλλὰ καὶ ὁ κόμπος Τσάπαρης ἐν Οὐγγαρίᾳ δὲν φαίνεται ἡσυχώτερος τοῦ αὐστριακοῦ συναδέλφου συνεπείᾳ τοῦ μὴ κατασταλέντος ἔτι ρουμανικοῦ κινήματος. Τὴν ἀνησυχίαν οὐχ ἥττον τοῦ κόμπος Τσάπαρη μετριάζει ἢ μετὰ μεγάλης πομπῆς γενομένη ἔναρξις τῆς ἐν Ἄγραμ διαίτης, ὅπου ὁ ἐναρκτήριος βασιλικὸς λόγος ἐγένετο ἀποδεκτὸς μετὰ μεγάλου ἐνθουσιασμοῦ, ἀλλ' αἱ ἐκδηλώσεις αὗται δὲν σημαίνουσι καὶ ὅτι οἱ Κροᾶται παρητήθησαν τὰς ἀξιώσεις μεζονος ἐλευθερίας καὶ πλήρους τῶν δικαίων αὐτῶν περιφρουρήσεως. Συναίμα ὁ κόμπος Τσάπαρης εἶχε καὶ τὸ ἐσχάτως ἀνακινηθὲν ζήτημα τοῦ διαδόχου, ἅτε πολλῆς τῆς σφοδρότητος τὸ ζήτημα τῆς τοῦ θρόνου διαδοχῆς. Οἱ κυβερνῶντες ἐπειράθησαν νὰ φημώσωσι τοὺς τὸν πάταγον προκαλέσαντας διὰ τοῦ ἐπιχειρήματος ὅτι τὸ ζήτημα εἶναι καθωρισμένον ἐν τοῖς νόμοις τοῦ κράτους, δὲν εἶχον δὲ καὶ ἀδικον. ὑπαρχούσης τῆς ρητῆς διακελεύσεως τῶν νόμων τῆς Αὐστρουγγαρίας, καθ' ἣν ὁ τῆς Αὐστρίας αὐτοκράτωρ εἶναι καὶ κληρονόμος τοῦ στέμματος τῆς Οὐγγαρίας. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν δὲ τῶν ἐμπορικῶν σχέσεων ὁ πρόεδρος τοῦ ὑπουργικοῦ συμβουλίου τῆς Αὐστρίας δύναται ν' ἀναγράψῃ ὡς οὐ μικρὰν ἐπιτυχίαν καὶ τὴν ὑπογραφὴν τῆς πρὸς τὴν Σερβίαν ἐμπορικῆς συνθήκης.

Ἐκ τῶν μικροτέρων δὲ κρατῶν τὴν σπουδαιότεραν καθ' ἡμᾶς προσοχὴν ἐπισπάται ἡ Ἑλλάς ὅπου σύντονος διεξάγεται ἐργασία ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ πρωθυπουργοῦ αὐτῆς πρὸς διαρρυθμίσιν τῶν οἰκονομικῶν ζητημάτων καὶ βελτίωσιν τῆς ἐν γένει οἰκονομικῆς τοῦ βασιλείου καταστάσεως, ἥτις βεβαίως δὲν εἶναι ῥοδίνη. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν ταύτην εὐάρεστον εἶναι ὅτι αἱ τοῦ προὔπολογισμοῦ ἐνδείξεις παρουσιάζουσι πλεόνασμα καὶ ὅτι πάντες ἐλπίζουσιν ἐπὶ τὴν κύρωσιν τῶν ἐνδείξεων τούτων καὶ διὰ τῶν πραγμάτων. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀξίων μνείας εἶναι καὶ τὸ ὅτι ἔληξαν αἱ ἐργασίαι τῆς βουλῆς μετὰ τὴν ἐπιψηφίσιν σπουδαιῶν νομοσχεδίων, θιγόντων τὰ ζωτικὰ τοῦ κράτους συμφέροντα ὡς καὶ ὅτι ὁ βασιλεὺς Γεώργιος, ἀπερχόμενος εἰς τὰ τῆς Γαλλίας λουτρὰ κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ Σεπτεμβρίου, θὰ λάβῃ συνέντευξιν μετὰ τοῦ προέδρου τῆς δημοκρατίας κ. Καρνῶ.

θεῶν Ρέας· ἐπὶ τῶν κλιτύων, τῶν ταπεινουμένων πρὸς τὰς γυνίμους προσχώσεις τοῦ Ἑρμου, παρὰ τὸ μέρος δέ, ἐνθα βραδύτερον ἰδρῦθη ἡ Μαγνησία, ἠγείρετο ἡ πόλις τοῦ Σιπύλου, ἡ ἀρχαιοτάτη πασῶν τῶν πόλεων κατὰ τὴν ἐγγύριον παράδοσιν, ἡ κοιτίς τοῦ ἀνθρωπίνου πολιτισμοῦ, ἡ ἕδρα τοῦ Ταντάλου, τοῦ φίλου τοῦ θεοῦ βασιλέως καὶ γενάρχου τῶν Νιοβιδῶν καὶ Πελοπιδῶν.

(Ἀκολουθεῖ).

Ο ΑΡΡΙΑΝΟΣ.

(Συνέχεια ἰδε προηγούμενον ἀριθμὸν).

Ε΄.

Περὶ τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ.

1ον) Τὸ πεζικόν.

Τὸν πυρῆνα τοῦ μακεδονικοῦ στρατοῦ ἀπετέλει τὸ ἐξ ἐλευθέρων μὲν οὐχὶ ὅμως εὐγενῶν ἀνδρῶν συγκείμενον πεζικὸν στρατεύμα, ἡ ὀνομαζομένη «φάλαγξ», ἡ ὑπὸ Φιλίππου τοῦ Β΄ καθιερωθεῖσα· συνέκειτο δὲ ἡ φάλαγξ αὕτη ἐκ μοιρῶν τινῶν, αἰτινες ἐκαλοῦντο «τάξεις», ἔστιν ὅτε δὲ καὶ «φάλαγγες». Τὰ δὲ στελεχῆ τῶν τάξεων τούτων κατηρτίζοντο καὶ συνεπληροῦντο ἐκ τῶν στρατιωτικῶν δυνάμεων, τῶν χρησιμοποιούμενων ὑπὸ τῶν ἐξ τμημάτων. εἰς ἃ ἦν ὑποδιωρημένη ἡ Μακεδονία καὶ ὅν ἐκάστον παραίχεν ἰδίαν τάξιν². Μεταξὺ τῶν υποδιαίρεσεων μιᾶς τάξεως ἡ γνωστοτάτη ἦν τὸ «σύνταγμα», ὅπερ περιελάμβανεν ἐν τετραγώνῳ, ἐκτεινομένῳ ἐπὶ 16 ἀνδρας κατὰ μέτωπον καὶ ἰσαριθμούς κατὰ βάθος, ἐν ὧν 256 ἀνδρας³. Τέσσαρα δὲ τοιαῦτα συντάγματα ἀπύρτιζον μίαν «χιλιαρχίαν», ἐνέχουσαν 1,024 ἀνδρας, καὶ τέσσαρες χιλιαρχίαι κατήρτιζον τὴν φάλαγγα, περιλαμβάνουσαν 4,096 ἀνδρας καὶ ἀποτελοῦσαν τὸ τέταρτον τοῦ στρατιωτικοῦ παρὰ Μακεδόσι σώματος ἀνερχομένου εἰς 16,384 ἀνδρας, ὡς περιλαμβάνοντος τετράκις τὴν φάλαγγα.

Οἱ ἀνδρες οἱ ἀποτελοῦντες τὴν φάλαγγα ἦσαν ὀπλισμένοι ὡς ἐξῆς· εἶχον δηλ. βραχέα ξίφη, λόγχας 14—16 ποδῶν τὸ μῆκος, καλουμένας σαρίσσας, ἀσπίδας μεγάλας, θώρακας καὶ κνημίδας καὶ ἦσαν λίαν ἐξησκημένοι εἰς τὸν χειρισμὸν τῶν ὀπλῶν τούτων. Οἰκοθεν δὲ νοεῖται ὅτι, οὕτω πως κατηρτισμένη, ἡ φάλαγξ ἀνεδείχθη ἀκατάβλητος ὡς πολεμικὴ δύναμις ἥδη ἀπὸ τῶν χρόνων τοῦ Φιλίππου. Ὅσάκις τὸ μάχιμον τοῦτο σῶμα, καταρτιζόμενον εἰς 16 ἐτίοτε δὲ 32 ἀνδρῶν βάθος καὶ ἐν πυκνῇ παρατάξει, ὄρμα κατὰ τοῦ ἔχθρου, τῶν πέντε ἐν τοῖς πρώτοις ζυγοῖς ἰσταμένων ἀνδρῶν πρότεινόντων τὰς λόγχας αὐτῶν, τῶν δὲ μετ' αὐτοῦ στήριζόντων αὐτὰς ἐπὶ τῶν ὤμων τῶν πρωτοστατῶν, ἀπάντων δ' ὁμοῦ ἐπὶ τὰ πρόσω ὄθοιόντων, τότε οὐδεὶς βεβαίως ἔχθρος ἠδύνατο νάντιστῆ εἰς τὴν προσβολὴν καὶ ἀνακόψῃ τὴν ἰσχυρὰν ὁρμὴν τῆς φάλαγγος⁴. Ἀντὶ τῆς ἐκφράσεως «φάλαγξ» ἢ «ἡ μακεδονικὴ φάλαγξ» μεταχειρίζεται συχνάκις ὁ Ἀρριανὸς τοὺς ὄρους «αἱ τάξεις τῶν Μακεδόνων, αἱ τάξεις, τῶν πεζῶν, τῶν πεζεταιρῶν καλουμένων αἱ τάξεις, οἱ πεζῆταιροι». Τὴν τελευταίαν ὅμως ὀνομασίαν «πεζῆταιροι» ἔφερον οἱ φάλαγγῆται ὡς τμητικὸν μόνον ὄνομα, ὅπερ ὑπεδήλου τὴν οἰκειότητα, τὴν μεταξὺ τοῦ βασιλέως καὶ τῶν συμπολεμιστῶν αὐτοῦ ὑπάρχουσαν⁵. Ἐπίσης ἐχρησιμοποιοῦντο ὡς ὀπλιται καὶ ἄλλοι στρατιῶται ἐθελοῦνται, λαμβανόμενοι ἐπὶ μισθῷ ἰδίως ἐξ Ἑλλήνων, ὧν ὁ ὀπλισμὸς συνέκειτο ἐξ ἀσπίδος μεγάλης καὶ δόρατος μικροῦ καὶ οἷτινες ἀκριβῶς διακρίνονται τῶν φάλαγγιτῶν Μακεδόνων ἔνεκα τοῦ ὀπλισμοῦ τῶν τελευταίων, ὄντων βαρέως ὀπλισμένων.

Πλὴν τῆς φάλαγγος, ἀπαρτιζούσης τὸ κύριον τοῦ πολεμικοῦ τῆς Μακεδονίας σώματος μέρος, ἀναφέρονται καὶ οἱ λεγόμενοι «ὑπασπισταί», οἷτινες ὅμως μάχονται κεχωρισμένως ἀπὸ τῆς φάλαγγος, διότι αὕτη δὲν ἠδύνατο ταχέως καὶ εὐκόλως νὰ κινήται, μάλιστα δὲ ἐπὶ ἐδάφους ἀνωμάλου. Ἐνῶ δὲ ἀορκῶς ἀναφαίνον-

ται οἱ ὑπασπισταὶ οὗτοι ὡς ὀπλοφόροι τοῦ βασιλέως, ἐξ οὗ καὶ ἡ κλιθὴ αὐτῶν αὐτῇ προῦλθε, καὶ ὀλίγοι ὄντες τὸν ἀριθμὸν, ἀπετέλουσαν τὴν φρουρὰν τοῦ βασιλικοῦ ἐν Μακεδονίᾳ οἴκου, ἐπινυξίησαν εἰτα μικρὸν καὶ κατ' ὀλίγον καὶ κατηρτίσθησαν εἰς ἴδιον σῶμα πεζικῆς δυνάμεως ἐλαφρῶς ὀπλισμένης. Περὶ τῶν ὑπασπιστῶν τούτων προκειμένου, ὀφείλομεν ἐν γένει νὰ ἔχωμεν ὑπ' ὄψει, λέγουσιν ὁ Rustow καὶ ὁ Köchlyb, ὅτι οὗτοι εἰσιν ὀπλισμένοι, ὅπως καὶ οἱ «πελτασταί», τὸ γνωστὸν ἐκεῖνο ἐκ τῆς ἱστορίας πολεμικῶν σῶμα, ὅπερ ἐμόρφωσεν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς Ἰφικράτης. Ἐφερον δηλονότι λινοῦς θώρακας, ἐλαφρῶν τῶν ποδῶν ὑπόδησιν καὶ πιθανῶς μικρὸν ξίφος. Τὸ κάλυμμα τῆς κεφαλῆς αὐτῶν ἦτο βεβαίως τὸ ἐθνικὸν τῶν Μακεδόνων κάλυμμα⁷, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ ἀσπίς, ἦν ἔφερον, ἦτο ἡ ἐθνικὴ τῶν Μακεδόνων ἀσπίς. Σαρίσσας οἱ ὑπασπισταὶ δὲν ἔφερον, ἀλλ' εἴχρηστον τι δόρυ βραχύ. Ἦσαν λοιπὸν οἱ ὑπασπισταὶ ἢ οἱ σωματοφύλακες οὗτοι δύναμις ὀπλιτικῆ πεζῶν, ἐλαφρῶς ὀπλισμένων· ἔνεκα δὲ τοῦ ἐλαφροῦ αὐτῶν ὀπλισμοῦ, τὰ μάλα συντελοῦντος εἰς ταχεῖας μεταβολὰς θέσεων καὶ στρατιωτικὰς κινήσεις, ἀπέθανον οἱ ὑπασπισταὶ πολλῶ τῷ μέτρῳ ἐπιτηδειότεροι καὶ εἴρηστοτεροι ἢ οἱ φάλαγγῆται αὐτοί· ἀποτελοῦσι δὲ οἰοεὶ μετάβασιν ἀπὸ τοῦ βαρέως ὀπλισμένου πεζικοῦ ἐπὶ τοῖς ἐλαφρότατα ὀπλισμένοις πολεμιστάς, τοὺς γνωστούς ὑπὸ τὸ ὄνομα «Ψιλοῦς». Μεταχειρισθῆν δὲ ὁ Ἀλέξανδρος τοὺς ὑπασπιστάς οὐ μόνον πρὸς ἐκπολιόρκεισιν θέσεων ὄχυρων καὶ νυκτερινὰς ταχεῖας πορείας⁸, ἀλλ' ἰδιαζόντως καὶ πρὸς ἐπιθετικὰς κινήσεις ὡς ἐξῆς· ἀφοῦ δηλονότι οἱ ψιλοὶ καὶ τὸ ἵππικὸν ὁμοῦ ἐποίουν ἀρχὴν προσβολῆς, ἐπιέρχοντο εἰτα οἱ ὑπασπισταὶ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸν ἀγῶνα καὶ κατὰ τρίτον λόγον ἠκολούθει ἡ φάλαγξ πρὸς ὑποστήριξιν αὐτῶν. Ὁ ἀριθμὸς τοῦ σώματος τούτου δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἐξακριβωθῆ μετὰ βεβαιότητος· γνωστὸν δὲ μόνον ὑπάρχει, ὅτι οἱ ὑπασπισταὶ διεχοῦντο εἰς χιλιαρχίας, ὡς ἐκ τοῦ Ἀρριανοῦ ἐξάγεται⁹.

Ἰδιαίτερον τῶν ὑπασπιστῶν μέρος ἐπιλεκτὸν καὶ δεδοκιμασμένης ἰκανότητος, ὅπερ ἀπετέλει τὴν πεζὴν σωματοφυλακίαν τοῦ βασιλέως καὶ συχνότερον αὐτὸ ἢ οἱ ἄλλοι ὑπασπισταὶ ἀπεστέλλετο πρὸς ἐναρξιν τῶν ἀγῶνων, ἐκαλεῖτο «ὑπασπισταὶ οἱ βασιλικοί», ἢ ἄλλως «ἀγῆμα»¹⁰ καὶ διεκρίνετο ἀκριβῶς τῶν λοιπῶν ὑπασπιστῶν διὰ τῆς ἐκφράσεως «οἱ ἄλλοι ὑπασπισταὶ»¹¹.

Πλὴν τῆς φάλαγγος καὶ τῶν ὑπασπιστῶν ὑπῆρχον ἐν τῷ μακεδονικῷ στρατῷ καὶ πλεῖστα ἄλλα εἶδη πεζῶν στρατευμάτων ἐλαφρῶς ὀπλισμένων, οἷον οἱ «τοξόται» οἱ «ἀκοντισταί» καὶ οἱ «σφενδοῦνται»¹², οἷς χρῆται ὁ Ἀλέξανδρος οὐ μόνον πρὸς ἀκροβολιστικὰ διὰ τὴν ἐναρξιν τῶν μαχῶν ἔργα, τάπτων αὐτοῦς ἐπὶ τῶν πτερύγων τῆς παρατάξεως καὶ ἐντὸς τοῦ μετώπου τῆς γραμμῆς μετὰ τοῦ βαρέως πεζικοῦ, ἀλλὰ καὶ πρὸς καταδιώξιν τῶν ἐχθρῶν, ὅτε καὶ ἀνεμίσγυντο μετὰ τοῦ ἵππικοῦ. Τὰ πλῆθη ταῦτα συνέκειντο τὸ μὲν ἐξ ἰθαγενῶν Μακεδόνων, τὸ δὲ ἐκ ξένων καὶ δὴ ἐκ Θρακῶν, καὶ πάντων ἄριστοι ἦσαν οἱ ἀνήκοντες εἰς τοὺς ὄρεινους Παίονας Ἀγροιάνας, οἷτινες ὑπηρετοῦν, ὡς τε ἵππεις καὶ ὡς τοξόται. Συμποδοῦμενοι δὲ εἰς 1000 τὸν ἀριθμὸν, ἀπεστέλλοντο ἰδίως εἰς πολεμικὰς ἐπιχειρήσεις, ἐπὶ ὄρεινῶν καὶ δυσδότην χωρῶν διεξαγομένας. Τὴν δὲ ὀφέλειαν καὶ σπουδαιότητα ὄλων τούτων τῶν ἐλαφρῶν στρατευμάτων ἐξαιρεῖ ὁ Ἀρριανὸς ἐν τῇ τακτικῇ τέχνῃ¹³.

Ἐξ οὗ δὲ χρόνου ἡ τῶν ὑπασπιστῶν χρῆσις καθιερώθη ἐν πολέμῳ μόνον καὶ δὲν ἐχρησίμευον πλέον εἰς προσωπικὴν τοῦ ἄρχοντος ὑπηρεσίαν, τὸ ἔργον τοῦτο ἀνετέθη εἰς ἰδιαίτερον ἐκλεκτὸν καὶ ἰκανὸν τὸν ἀριθμὸν σῶμα, τοὺς καλουμένους «σωματοφύλακας» ἢ καὶ «ὑπασπιστὰς βασιλικούς», οἷτινες ἀπετέλουσαν τὴν συνοδείαν τοῦ βασιλέως ἐν μάχαις καὶ ἐφ' ὅσον διήρκει ὁ ἀγὼν παρέμενον παρ' αὐτῷ διαρκῶς¹⁴. Ἐξελέγοντο δὲ οἱ σωματοφύλακες οὗτοι ἀπὸ τοῦ συνόλου τῶν λεγομένων «βασιλικῶν παίδων», οἷτινες, ὄντες εὐγενοῦς καταγωγῆς, ἐξεπαιδεύοντο ἐν στρατιωτικῇ τινὶ σχολῇ, ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ἰδρυθεῖση. Ἐνταῦθα προελαμβάνοντο, καθ' ἃ ὁ Ἀρριανὸς λέγει¹⁵, οἱ παῖδες τῶν ἐν τέλει Μακεδόνων οὐ μόνον πρὸς στρατιωτικὴν αὐτῶν μόρφωσιν, ἀλλὰ καὶ ὅπως συνδεθῶσι στενῶς μετὰ τοῦ Φιλίππου. Ἡ ἐν τῷ σώματι δὲ τούτῳ καθιερωμένη ὑπηρεσία ἦν οὐ μόνον προπαρασκευαστικὴ διὰ τὴν τοῦ βασιλέως σωματοφυλακίαν, τὴν λαμβανόμενῃ ὑπὸ ἐννοίαν ταπεινότεραν, τὴν τῆς ἐξασκήσεως διλο-

Διὰ τῆς νέας ἐν Σουηδίᾳ ἐν χρήσει καραβίνας τρία καὶ ἡμισυ γραμμάρια ἀπύρου παρέχουσιν ἀρχικὴν ταχύτητα 640 μέτρων μετὰ πίεσεως 2260. Νέον πλεονέκτημα οικονομικῶν λόγων εἶναι καὶ τὸ ἐξῆς ὅτι ἡ κατασκευὴ τῆς νέας πυρίτιδος δὲν ἀπαιτεῖ οὔτε νέα ὄργανα οὔτε εἰδικὰ ἐργοστάσια.

Ἑκατομμυριοῦχοι ἐν πολέμῳ. — Οἱ εἰς Νιοῦ Πόρτ, τὴν γνωστικὴν ἀμερικανικὴν πόλιν πρὸς ὕδρευσιν, μεταβαίνοντες ἐπισκέπται οὐκ ὀλίγον διεσκέδαζον ἐσχάτως ἐκ τῆς διαφωνίας τῶν δύο ἑκατομμυριοῦχων Ἰωάννου Ἰακώβου Ἀστορ καὶ Γ. Κ. Βάντερμπιλτ. Ὁ τελευταῖος οὗτος εἶχεν οἰκοδομήσει λευκὴν μαρμαρινὴν καλύβην μεταξὺ τῆς διόδου Bellvue καὶ τῶν βράχων, τῆς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ περιοριζομένης ἀπὸ τοῦ βορρᾶ ὑπὸ τῶν ἰδιοκτησιῶν τοῦ Ἀστορ. Κατὰ διαταγὴν τοῦ κ. Βάντερμπιλτ ὑψηλοὶ φραγμοὶ ἰδρύθησαν περὶ τῆς ἰδιοκτησίας αὐτοῦ καὶ κολοσσαῖαι σιδηρόφρακτοι πύλαι ἀπετέλουν τὰ μόνα σημεῖα, ἐν οἷς οἱ φραγμοὶ αὐτοὶ διεκόπτοντο. Μολοντί δὲ οἱ φραγμοὶ οὗτοι σπουδαίως παρέθλαπτον τὴν τερπνὴν ἀποψιν τῶν παραθύρων τοῦ μεγάρου τοῦ Ἀστορ, οὐδεμίαν εἶχε διατυπωθῆ μαρτυρία, μέχρις ὅτου οἱ τοῦ κ. Βάντερμπιλτ ἐργάται προέβησαν εἰς τὴν δημιουργίαν τεχνητοῦ ἀκρωτηρίου, χωροῦντος ἀπὸ τῶν βράχων πρὸς τὸν ὠκεανὸν καὶ καθ' ὀλοκληρίαν ἀποκλείοντος τὸ ἡμισυ τῆς λαμπρᾶς θείας ἐκ τοῦ τοῦ Ἀστορ μεγάρου. Εἶτα τῶν ἐργατῶν τοῦ Βάντερμπιλτ καὶ εἰς ἄλλα παραπλήσια προβάτων μέτρα, λίαν παραθλάπτοντα τὴν ἰδιοκτησίαν τοῦ Ἀστορ οἱ τελευταῖοι οὗτοι διέταξαν τὴν ἴδρυσιν μακροῦ ξυλίνου περιφράγματος μεταξὺ τῶν δύο ἰδιοκτησιῶν καὶ μέχρι τῶν εἰς τὴν παραλίαν περατομένων βράχων. Οἱ ἄνδρες τοῦ Βάντερμπιλτ μετεκίνησαν τὸν φραγμὸν τοῦτον πρὸς τὰ ἐνδότερα, ὅτε καὶ ὁ Ἀστορ, πληροφορηθεὶς τὰ γενόμενα, ἐτηλεγράφησε τῷ Βάντερμπιλτ νὰ ἀποκατασταθῆ ὁ φραγμὸς εἰς ἣν καὶ πρότερον ἦσεν καὶ νὰ μείνῃ ἐκεῖ ἀμετακίνητος. Οὕτως ἡ διαφωνία ἐκορυφώθη· τὸ παράδοξον ὅμως εἶναι ὅτι ἀμφότεροι οἱ ἰδιοκτῆται ἠγνόουν τὸν ἰσχύοντα ἐκεῖ νόμον, καθ' ὃν ἴδαρος, εἰρισκόμενον ἐν ἀποστάσει τριᾶκοντα ποδῶν τοῦ ὠκεανοῦ ἀνήκει εἰς τὸ δημόσιον καὶ εἶναι ἐλεύθερον τοῖς πᾶσιν.

ΓΝΩΜΑΙ ΣΟΦΩΝ.

Γέλασον πρὶν ἢ εὐτυχίης, μίσησ ἀποθάνης πρὶν ἢ γελᾶσθαι.

JULES JANIN

Ἐν τῷ θεάτρῳ δὲν πρέπει νὰ βλέπῃ τις τὴν ἀρχὴν τῶν δραμάτων, ὁτιοῦ ἐν παντὶ ἡ ἀρχὴ εἶναι δυσάρεστος.

COMERSON

Θέλετε νὰ λέγωσι καλὰ περὶ ὑμῶν; Μὴ λέγετε τοιαῦτα περὶ ὑμῶν αὐτῶν.

PASCAL

Δὲν εἶναι μέγα πλεονέκτημα ἡ τοῦ πνεύματος ζωηρότης ἀνευ εὐθυκροΐας.

Ἡ τελειότης ἐκκρεμοῦς δὲν ἐγκρατεῖται ἐν τῇ ταχύτητι ἀλλ' ἐν τῇ κανονικῇ αὐτοῦ λειτουργίᾳ.

VAUVENARGUES.

Ἡ καρδία δὲν ἔχει ρυτίδας.

FÉNELON.

Οἱ μὴ ἀπὸ κοινοῦ ὑποστάντες δεινοπαθήματα ἀγνοοῦσι τοὺς ἰσχυροτέρους τῆς καρδίας δεσμούς.

A. DUMAS, υἱός.

ΚΟΙΝΑ ΝΟΜΙΜΑ

Ἡ

ΤΟ ΠΑΡ' ΑΡΧΑΙΟΙΣ ΕΛΛΗΣΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟΝ.

Α΄.

ΔΙΚΑΙΑ ΕΝ ΕΙΡΗΝῃ.

ΙΧ.

Ἀλλοδαπῶν ὀχέσεις καθόλου.

1. Ἐκάστη πολιτεία ἐν τῷ κυριαρχικῷ αὐτῆς δικαίωματι, δικαιουμένη ν' ἀποκλείσῃ τοὺς ἀλλοδαποὺς τῶν πολιτικῶν ἢ δημοσίων τελῶν, ἐκανόνιζε τοὺς ὅρους, ὑφ' οὓς συνεχῶρει αὐτοῖς τὴν ἐντὸς τῶν ὁρίων τῆς σύναξιν ἐννόμων σχέσεων· ἂν ὅμως λόγῳ ἠθικῆς ἢ δημοσίου συμφέροντος ὑπεγύροεν τὴν τῶν ξένων ἀπέλασιν, αἱ πολιτεῖαι ἔπραττον τοῦτο ἀκωλύτως, ὅπως λ. χ. «Οἱ Μεσσηνιοὶ ἐξέωσαν Ἐπικουρείους, ὅτι πολλῶν καὶ ἀτόπων ἠδονῶν εἰσηγῆται ἐγένοντο τοῖς ξένοις»¹.

2. Ἐν Ἀθήναις ὑπῆρχε νόμος, καθ' ὃν «τοὺς ἐξ ἀλλοδαπῆς Ἀθήνησι κατοικεῖν ἐθέλοντας εἰς πολίτας ἐναυθῆτα ὀλίγον χρόνον διατρίψαντας ἐγγράφεσθαι». Ἡδύνατο δὲ ὁ ἀλλοδαπὸς νὰ ἐπικαλεσθῆ ὑπὲρ αὐτοῦ καὶ τὴν χρηστικῆσιν (usucapio)². Ἀλλ' ὁ Ἄρειος Πάγος τὴν ἀνωτάτην ἐποπτεῖαν τῆς πόλεως ἀσκῶν, ἀπιύλαυεν πάντα ἀλλοδαπὸν μὴ δυνάμενον ἀποδείξει πῶθεν τὰ πρὸς τὸ ζῆν πορίζεται³. Ὁ αὐτὸς καὶ ἐν Σπάρτῃ οἱ κενόσπουδοι καὶ οἱ ἐπ' οὐδενὶ χρησίμῳ παρεισθρόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπηλαύνοντο «ὅπως μὴ διδάσκαλοι κακοῦ τινος γίγνωνται»⁴. Διὰ τὸν λόγον τοῦτον ἐξέωσαν τύραννον διανέμοντα χρυσοῦς καὶ ἀργυροῦς δίσκους τοῖς πολίταις, καὶ σοφιστὴν ὃς ἐκαυχᾶτο ὅτι δύναται νὰ ὀμιλήσῃ ὀλόκληρον ἡμέραν περὶ οἰουδῆποτε ἀντικειμένου, καὶ μάγειρον, οὗ ἡ περὶ τὴν τέχνην ἐπιδειξίτης ἀντέκειτο εἰς τὴν σπαρτιατικὴν λιτότητα, καὶ τὸν ποιητὴν Ἀρχιλοχον εἰπόντα:

κρεῖττον ὄπλα ἢ ζῶην ἀπολέσαι.

καὶ τὸν Πρωταγόραν οἱ Ἀθηναῖοι ἀρνηθέντα τὴν ὑπαρξιν τῶν Θεῶν⁵.

3. Ἡ μὴ ἀπέλασις τῶν ἀλλοδαπῶν ἀντιτέλει ἓνα τῶν κυριωτέρων ὅρων τοῦ κοινοῦ δικαίου, πολλακίς καὶ διὰ συνθήκης κυρούμενον. Οὕτω λ. χ. ἐν τῇ μεταξὺ Αἰτωλῶν καὶ Κεῖων συνθήκῃ ῥητῶς συνεφωνήθη: «τὰν ψιλίαν τὰν ὑπάρχουσαν διαφυλάττειν καὶ μηδεὶνα ἄγειν Αἰτωλῶν, μηδὲ τῶν ἐν Αἰτωλίᾳ πολιτευόντων τοὺς Κεῖους, μηδαμόθεν ὀρῶμενον μίτε κατὰ γῆν μίτε κατὰ θάλασσαν κτλ.»⁶.

4. Ἐλευθέρᾳ ἦν ἡ κοινωνία τῶν ἀγορῶν καὶ τῶν λιμένων, πλὴν τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ πωλῶσιν ἐν τῇ ἀγορᾷ τὰ ἐμπορεύματα ἀκωλύτως οἱ ἀλλοδαποὶ ἠγόραζον ἀντὶ κεκανονισμένου τινοῦ τέλους, ὅπερ ἐκαλεῖτο ξενικόν. Πᾶσα παρόνομος παρακώλυσις ἐθεωρεῖτο ὡς ὑπέρβασις τῶν κανόνων τοῦ διεθνοῦς δικαίου. Διὸ καὶ οἱ Μεγαρεῖς «κατηγοροῦσιν Ἀθηναίων ἐν Λακεδαιμόνι, πάσης μὲν ἀγορᾶς, πάντων δὲ λιμένων, ὧν Ἀθηναῖοι κρατοῦσιν, εἰργεσθαι καὶ ἀπελαύνεσθαι παρὰ τὰ κοινὰ δίκαια καὶ τοὺς γεγεννημένους ὄρκους τοῖς Ἑλλησιν»⁷.

5. Εἰς τοὺς ξένους ἦτο ἐπιτετραμμένον «ἐλθεῖν εἰς τὰ ἱερὰ τὰ δημοτελεῖ καὶ ἱκετεύσοντας εἰσιέναι»⁸, δὲν ἐπετρέπετο ὅμως νὰ μνηθῶσι τῶν ἐλευσινίων μυστηρίων, ἐκτὸς τῶν Μικρῶν, εἰς ἃ πάντες προσήρχοντο ἀνευ ἐξαιρέσεως γένους ἢ ἐθνικότητος⁹. Ὁσαύτως ἀπεκλείοντο τῆς διαίτησιν, ὡς δημοσίου λειτουργήματος οὐσῆς· «ξένοις μὲν τοι γε ἐπὶ τούτῳ ἐλθεῖν οὐ συγκεχώρητο»¹⁰.

6. Νόμος ἦν παρὰ Λευκανοῖς: «Ἐὰν ἡλίον δύσαντος ἀφίκηται ξένος καὶ παραλθεῖν ἐθελήσῃ εἰς στέγην τινός, εἴτα μὴ δέξεται, ζημιουῖσθαι αὐτὸν καὶ ὑπέχειν δίκας τῆς κακοξενίας»¹¹.

- 11) Αιλ. Π. Ίστ. Δ, α.—Στοβ. Ἀνθ. τομ. Β' σελ. 180.
- 12) Αἱ ἀγωγαὶ διηροῦντο εἰς δημοσίας, αἵτινες ἐκαλοῦντο γ ρ α φ α ἰ καὶ εἰς ἰδιωτικὰς αἵτινες ἐκαλοῦντο δ ἰ κ α ἰ, αἰ πολιτικὰ ἀγωγὰ ἦσαν ἢ ποινικὰ [δίκαια κατὰ τινος] ἢ μὴ ποινικὰ [δίκαια πρὸς τινα]. Ἡ καταγγελία προσώπου ἀσκουμένου πολιτικὰ δικαιώματα ἐνῶ ἐστερεῖτο τοιούτων ἐκαλεῖτο ἔνδ ε ἰ ξ ἰ ς, ἢ δὲ τοῦ συλληφθέντος ἐπ' αὐτοφώρῳ ἀ π α γ ω γ ῆ, ἐ φ ῆ γ η σ ἰ ς. (Reinach).
- 13) Ἡρόδ. Ε, 23.—Δημ. περὶ στεφ. 265.
- 14) Δημ. πρὸς Κάλιππον 1237.
- 15) Δημ. πρὸς Λακρῖτ. 927, 929, 937.
- 16) Ἰσοκρ. Αἰγην. §. 8, ζ. ἔκδ. Κοραΐ.
- 17) Ἔτυμ. Μέγα ἐν λέξει ἐκκλητος.
- 18) Ραγκαβῆ ἀρχ. λεξ. ἐν λέξει.
- 19) Σημ. Αἱ δίκαι τὸ πρῶτον ἀπεφασίζοντο κατὰ τὰς ἀρχὰς τῆς ἐπιεικείας, καὶ μόνον ἐπὶ τινῶν ἀδικημάτων, ὡς ἀνθρωποκτονίας, μοιχείας κτλ. ὑπῆρχον κανόνες τινὲς καθιερωμένοι ἐξ ἔθους· διὰ τοῦτο δὲ καὶ οἱ δικασταὶ ἐκαλοῦντο α ἰ σ υ μ ν ῆ τ α ἰ ὡ ς κ α τ' α ἰ σ α ν δηλονότι κατ' ἔθος δικάζοντες. (Σαριπ. Διεθν. Νομ. σελ. 124)· λίαν δ' ἀρχὰ οἱ κανόνες οὗτοι ἔλαβον κύρος νόμου. Ἡ ἀρχὴ τοῦ ἀντιπεπονητός, κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, ἀποτελεῖ μᾶλλον ἠθικὰ ἀξιώματα ἢ νομικὰς ποινάς. Ἡ πολιτεία ὅπως προλάβῃ τὰς ἀντεκδικήσεις παρενέβαινε μεταξὺ τοῦ φονέως καὶ τῶν συγγενῶν τοῦ φονευθέντος (Ἰλιάδ. Α. 498. 632.—Ψ, 118), ἐμέσως μὲν διὰ τῆς θρησκείας ἐξαναγκάζουσα τὸν δράστην εἰς φυγὴν (Αἰσχ. Εὐμ. 419.—Ἡσιόδ. Ἀποσ. 80), ἀμέσως δὲ διὰ τοῦ νόμου καταδιώκουσα αὐτὸν (Εὐριπ. Ὀρέστ. 851 καὶ ἐφεξ.), τοῦτο ὅμως ἐγένετο ἀν' ὁ φονευθεὶς δὲν ἐγκατέλιπεν ὑπερασπιστὰς ἢ ἀν' οὗτοι ἦσαν ἀδύνατοι ἀπέναντι ἰσχυροῦ. (Ὀδυσ. XXIII 118)· συνήθως οἱ κακούργησαντες ἀπηλλάσσοντο τῆς ποινῆς, ἀντὶ τῆς τιμῆς τοῦ αἵματος «πῶλλ' ἀποτίοντες». (Ἰλιάδ. IX, 496, 632) εἰς τοὺς συγγενεῖς τοῦ παθόντος. Ὁ δὲ ἀκαμπτος συγγενὴς καὶ μὴ συγγερῶν φονεὴ, ὑπέπιπτεν εἰς τὴν γενικὴν κατάκρισιν (Ἰλιάδ. IX, 496). Τὸ ἀντίποινον κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους ἔφερε διάφορα ὀνόματα, ὡς ποινή, τιμὴ, μοιχάγρια κτλ. καὶ διέφερεν ὡς πρὸς τὸν καταλογοισμὸν λ. γ. τὰ ἐγκλήματα καθουσίως ὡς ἡ ἱεροσυλία, ἡ ἐπανάστασις, ἡ προδοσία. ὁ σφετερισμὸς ἐν ἐνὶ λόγῳ πάντα τὰ κατὰ τοῦ κράτους εὐθινοόμενα, ἐτιμωροῦντο μὲ θάνατον κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς χρόνους, δίδόμενον διὰ λιθασμοῦ (Ἰλιάδ. III, 57.—Ὀδυσ. XVI, 380, 424. Αἰσχ. Ἀγαμ., 1616.—Σοφ. Αἰ. 719), ἕτερα δὲ δι' ἡπιωτέρων ποινῶν. Ἐν τούτοις μετέπειτα χρόνους πρώτη ἢ πῶλις τῶν Ἀθηναίων εἰσήγαγε τὰς ποινικὰς ἀγωγὰς θεωρήσασα καὶ τὰ ἰδιωτικὰ ἀδικήματα δημοῖς τάζεως. (Ἰσοκρ. Πανηγ. §. 10. ἔκδ. Κοραΐ).
- 20) Fustel de Coulanges «La cité antique» σελ. 247.
- 21) Δημοσθ. περὶ Στεφ. §. 133.
- 22) Αἰσχ. κ. Κτησιφ. 223.
- 23) Δημ. κ. Τιμοκρ. 765.
- 24) Δημ. κ. Νεοκρ. 1350.—κατὰ Τιμοκρ. 763.—κατ' Ἀριστοτ. Α'. 787.—Thömissen Droit Pén. d'Ath. σελ. 345.
- 25) Αιλ. Π. Ίστ. Βιβλ. 5', 2. καὶ γ', 24.—Πλουτ. Περικλ. 37.—Ἀθήν. IG, 577.
- 26) J. J. Rhönissen Droit Pén. d'Ath. p 345 n. 2.—Δημοσθ. π. Τιμοκρ. 202 καὶ 203.—περὶ Στεφ. 187.
- 27) Id. ibid.—Πλουταρχ. Κίμ. IV.—Θεμιστ. 1.
- 28) Α. Ραγκαβῆ Λεξ. Ἀρχ. ἐν λέξ.
- 29) Αυσ. κατ' Ἀγορατ. 55.—Ἀνδοκ. περὶ Μυστηρ. IB, 26.—Πλουτ. Περικλ. §. 31.
- 30) Ἱ. Ποττέρου Ἑλλήν. Ἀρχ. τόμ. Α. σελ. 75—77.—Thömissen Droit pénal σελ. 340—342.
- 31) Ἰσάκιου περὶ Πύρ. διαδ. § 37.—Δημοσθ. πρὸς Εὐβουλιδ. 56.
- 32) Ὁ Κέκρωψ πρῶτος τὴν ἐν Ἀθήναις λειψανδρίαν ὄρων καὶ θέλων νὰ προσελκύσῃ τοὺς ξένους παρεχώρησεν αὐτοῖς ἴσα τοῖς πολίταις δικαιώματα. Ὁ Θησεύς ἐτι μᾶλλον τὴν πόλιν ἀυξήσαι βουλόμενος «ἐκάλει πάντας ἐπὶ τοῖς ἴσοις» κήρυγμα δ' αὐτοῦ λέγεται τὸ «δεῦρ' ἴτε πάντες Ἀεῶ». Εἶτα ὁ Σόλων ἀπηλλαγμένους τοῦ τότε ἐπικρατοῦντος ἀποκλειστικοῦ συστήματος—ὡς ἐκ τῶν στενωπῶν ὄρων τῶν πολιτειῶν.—ἐθέσπισε τὸν «περὶ δημοποιήτων» νόμον, καθ' ὃν ἐπετρέπετο «γενέσθαι πολίτας τοὺς φεύγοντας τὴν ἐαυτῶν φειρογίαν ἢ πανεστίους Ἀθηναίους μετακομιζομένους ἐπὶ τέχνῃ» διότι ἐνόμιζε, «μεθεξὲν τῆς πολιτείας τοὺς μὲν ἀποβεβληκότας, τὴν ἐαυτῶν, διὰ τὴν ἀνάγκην, τοὺς δὲ ἀπολειπομένους διὰ τὴν γνῶμην» (Πλουτ. Σολ. ΚΑ.). Τὸν νόμον τοῦτον ἐκύρωσε καὶ ὁ Θεμιστοκλῆς, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀγαθοῦ Χαϊρωνεύς. (Πλουτ. Θεμιστ. Διοδ. XI, 43). Καὶ ὁ Κλεισθένης, ὅπως αὐξήσῃ τῆς χώρας τὸν πληθυσμόν, ἐνέγραψεν εἰς τὰς φυλάς καὶ ξένους, καὶ μετοίκους, καὶ δούλους Ἀριστοτ. Πολ. Γ. 1, 10.). Κατὰ δὲ τὸν Θεουκιδίδη, οἱ προσφύγοντες εἰς τοὺς Ἀθηναίους ἐγένοντο εὐθὺς πολῖται, ἢ δὲ συνήθεια αὕτη ἦν ἀρχαία (Α. 2.). Ἀπορον ἐν τούτοις πῶς ὁ Fustel de Coulanges ἰσχυρίζεται ὅτι ὁ ἀλλοδαπὸς δὲν ἠδύνατο νὰ συμβληθῇ ἐγκύριως μετὰ τοῦ ἀπτοῦ ὁδὲ νὰ γίνῃ νομίμως ἰδιοκτήτης. [La cité antique σελ. 250]. Γινώσκωμεν ὅτι ἅπαν τὸ ἐν Ἀθήναις ἐμπόριον ἦσκειν οἱ ἀλλοδα-

- ποὶ καὶ τὰ τέλη ἦτοι τὰς ἀπὸ τῶν δημοσίων γαιῶν προσόδους ἐξεμίσθουν ἐγγυητὰς ὀνομάζοντες, πῶς λοιπὸν τοῦτο ἐγένετο ἀν' αἱ συμβά- ζοντες οὐδὲν εἶχον κύρος, ἢ δὲν ὑπῆρχον κανόνες τὰς συναλλαγὰς ρυθμιζοντες· Καὶ περὶ τῆς δευτέρας ἀνακριθείας θέλωμεν πεισθῆ ἔκ τῶν μετ' ὀλίγον ρηθησομένων.
- 33) Ἱ. Σούτσου λογ. Πρυταν. 20 μαΐου 1858.
- 34) Δημ. κατ' Ἀριστοκρ. 687.
- 35) Ὀμ. Ὀδυσ. XVI, 383.
- 36) Δημ. κατ' Ἀριστοκρ. 659—660. Διογ. Λαερ. Θ, 65.—Ἰσοκρ. περὶ Εἰρήν. §. 10.
- 37) Δουκιαν. Σκύθ. §. 1.
- 38) Αὐτόθι §. 8.
- 39) Δημοσθ. κ. Νεάρ. 89—91.—Fustel de Coulanges «la Cité antique» σελ. 248.
- 40) Ἀρχ. Ἐφημ. τόμ. Γ' 1363, 1366, 1447, 1455, 3148.
- 41) Δημ. κατ. Νεαίρ. 1376.
- 42) Πλουτ. Σολ. §. 24.
- 43) Tit. Liv. XXII, 41.—Πολυβ. I. 26.
- 44) Δημ. π. Στεφ. §. 187.—Αυσ.
- 45) Δημ. περ. Στεφ. 553.
- 46) Αὐτόθι 187.
- 47) Ξεν. Ἑλλήν. Α, II, 10.
- 48) Οἰκονομ. Ἀστ. Δίκ. §. 146 σημ. 4.—Δημ. π. στεφ. 265.
- 49) Ἡρόδ. Α, 54. Θ, 73.
- 50) Ἰσοκρ. Τραπεζ. 370.—Δημ. πρὸς Λεπτ. 35.—κατ' Ἀριστοκρ. 199.
- 51) Μεντορ. τόμ. Γ' φυλ. ΑΓ. σελ. 275.
- 52) C. Carapanos, Dodone et ses ruines σελ. 49, 114 κτλ.
- 53) Ραγκαβῆ Ἀρχ. Λεξικὸν λέξει.
- 54) Πολυβ. XVII. τόμ. Β. p. 462.
- 55) Δημ. κ. Νεάρ. 104.
- 56) Πολυβ. IV, XXX. c. XV. τόμ. 2. p. 462.
- 57) Ζωσιμάς 8, 19.—Πολυβ. XVI, 26, 9.—XXXI, 15.
- 58) Bœck Corp. Inscript. Gr. t. II, n°. 2544, 2556, 2557.—Θουκ. Γ, 55.—Πολυβ. IB, 10, 26.—Διοδ. IE, 46.—Schöm. Ant. j. P. Gr. VI, 4. 6.
- 59) Πλουταρχ. Περὶ φυγῆς.
- 60) Θεοκρ. Εἰδ. 10.

Ἐν Πρεβεζῆ.

ΝΕΣΤΩΡ ΓΕΩΡΓΙΤΣΗΣ
(Δικηγόρος).

ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ ΔΡΑΜΑΣ.

(Συνέχεια· ἴδε προηγούμενον ἀριθμὸν 30).

εἰς) Ἐν Δράμῃ ἄνωθεν τῆς θύρας τῆς Μητροπόλεως ἐντετεύχισται πλάξ ὀρθογωνίου σχήματος ἐκ λευκοῦ λίθου. Ἐν τῷ μέσῳ ἐγκεκλόαπται σταυρὸς διπλοῦς. Ἐνθεν καὶ ἔνθεν τοῦ ὁποῦ ἀνὰ μίαν κυψάρισσος καὶ εἰς ταῦς εἰκονίζονται. Ἄνωθεν τῆς πλακὸς ἐπὶ πλαισίου προεξέχοντος ἀναγινώσκειται ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή κεφαλαίοις βυζαντινοῖς γράμμασι γεγραμμένη·

**ΑΥΤΗ ΧΑΡΙΣ ΠΕΦΥΚΕΝ ΚΟΥΡΟΠΑΛΑΤΟΥ
ΑΛΕΞΙΣ ΤΕ ΦΗΜΗ ΤΣ ΜΑΝΙΑΚΗ
ΦΕΡΗ Κ, ΤΗΣΗΣ ΔΙΑΓΡΑΦΗΣ ΤΟΝ ΤΥΠΟΝ Π
ΑΝΑΓΙΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ ΕΙΣ ΣΡΙΑΝ μνηὶ Ι
ΘΝΙΩ Η . . . ἔτος ϚΧΝΓ' ἐπὶ Ἡ ΒΞ ΜΑΝΘΗΛ ΚΟΜΝΗ**

Αὕτη χάρις πέφυκεν Κουροπαλάτου Ἀλεξίου τε φήμη τοῦ Μανιάκη, φέρη καὶ τῆς σῆς διαγραφῆς τὸν τύπον Π-αναγία Δέσποινα εἰς σ(ωτη)ρίαν μνηὶ Ἰ-ουνίω. ἔτος ϚΧ ν γ' ἐπὶ τῆς βασιλείας Μανουὴλ Κομνηνοῦ.

Ἐν τῇ προκειμένῃ ἐπιγραφῇ ἀναφέρεται τὸ ὄνομα τοῦ Κουροπαλάτου Ἀλεξίου τοῦ Μανιάκη, δαπάναις τοῦ ὁποῦ ἀνηγέρθη, ὡς φαίνεται, καὶς τῆς Παναγίας. Τὸ ὄνομα τοῦ Κουροπαλάτου ἦν ταῦτο

τῷ τοῦ παρ' ἡμῶν ἀνάγκῃ: ὕστερον ὁμοίως ἀνέλαβε πᾶσαν τὴν ἐν τῷ παλατίῳ ὑπεροχὴν διὸ καὶ Κουροπαλάτης ἐκλήθη ἐκ τοῦ λατινικοῦ eura palatii (ὁ ἐπὶ τοῦ βασιλικοῦ οἴκου ὑπουργός). Ἐλέγετο δὲ κατ' ἀρχὰς καὶ Ὑπαρχος καὶ Πραεπίσιτος (Praepositus) τοῦ Παλατίου, ὃ ἀνάλογος ἴν, κατὰ Σκαρλ. 8. Βυζάντιον, ὃ παρὰ Πέρραις Δαρεγεμεδούμ (Σ. Δ. Βυζ. Κ. Π. γ'. 79). Ὅθεν καὶ ὁ Ἰουστινός ὁ ἀνεψιὸς καὶ διάδοχος τοῦ Ἰουστινιανοῦ ἐτιμήθη Κουροπαλάτης. Προηγείτο δ' ἐν ταῖς ἐπισήμοις προσελύσεσι τοῦ αὐτοκράτορος κρατῶν ράβδον χρυσῆν καὶ φορῶν πράσινα ἐνδύματα. ὡσαύτως δὲ καὶ τὸ ὄχημα αὐτοῦ πράσινον ἴν.

ιζ') Αὕτη ἡ ἐπιγραφή μικροτέρα καὶ νεωτέρα τῆς πρώτης εἶναι. Ἐντετείχιστα δὲ δεξιᾷ τῆς θύρας τῆς μητροπόλεως καὶ ἄνωθεν τοῦ παραθύρου.

Ἡ γραφή εἶναι βυζαντιακὴ.

† **ΑΝΕΚΛΙΝΘΗ Ο ΠΑΝΣΕΠΤΟΣ Σ
ΤΟΣ ΝΑΟΣ ΤΗΣ ΑΓΙΩΤΑΤΗΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ
ΔΡΑΜΑΣ**

**ΔΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ Ὑ ΚΑΤΑ ΚΡΟΥΣ ΧΡΙΜΑΤΙ
ΣΑΝΤΟΣ ΑΡΧΙΕΡΕΩΣ ΤΣ ΠΑΝΙΕΡΩΤΑΤΩ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗ ΚΩ ΠΑΡΘΕΝΙΩ ΚΑΙ ΕΞΟ
ΔΟΥ ΤΩΝ ΕΥΣΕΒΩΝ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ.**

Ἐν ἔτει αψκα (1721).

Ἄνεκκλινθη ὁ Πάνσεπτος ὁ-
τος ναὸς τῆς ἁγιωτάτης Μητροπόλεως Δράμας
διὰ συνδρομῆς τοῦ κατὰ καιροῦς χρηματί-
σαντος ἀρχιερέως τοῦ Πανιερωτάτου
Μητροπολίτη Κ(υρίῳ) Παρθενίῳ καὶ ἐξόδου
τῶν εὐσεβῶν χριστιανῶν.

Ἐν ἔτει αψκα' (1721).

Ὁ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ταύτῃ ἀναφερόμενος Μητροπολίτης Παρθένιος εἶναι ὁ πρῶτος τῶν τῆς Δράμας μητροπολιτῶν διότι πρὶν ἢ πόλις αὕτη ὑπῆρχετο εἰς τὸν ἐπισκοπικὸν θρόνον Φιλιππων, ὧν ὁ τελευταῖος ἐπίσκοπος ἀναφέρεται ὁ Γεωμανὸς (1671). Μετὰ ταῦτα, καταστραφείσης τῆς πόλεως τῶν Φιλιππων (ἄγνωστον πότε). ἠγάθη ὁ ἐπισκοπικὸς τίτλος Φιλιππων καὶ Δράμας, καὶ κατὰ τὸ 1721 ἀνευρίσκομεν ἐπίσκοπον τὸν Παρθένιον (Tafel, Thessalon. 66), τὸν καὶ ἐν τῇ ἐπιγραφῇ ἡμῶν ἀναφερόμενον.

ιη') Ἐπὶ λίθου λευκοῦ, κειμένου ἐν τῷ προαυλίῳ τοῦ μητροπολιτικοῦ ναοῦ τῆς πόλεως.

«Οἱ δέψη κατεχόμενοι δεῦτε καὶ κοισεθῆτε,
ὑδωρ γλυκὸ καλλίρροον, ἔσως καὶ εὐφρανθῆτε.
Πηγὴ, ἣν ὑκοδόμησε Δράμας Μητροπολίτης
Ἐπιστατήσας εἰς αὐτὴν ὡς ὄντως ἀρχεβύτης.
Σπουδῆς καὶ ἐξόδων τοῦ αὐτοῦ κυρίου Νικοδήμου
Ἄμα τῶν ἐπιτρόπων τε Ἀντωνίου καὶ Γεωργίου.
Εἰς ἔτος τοῦ χιλιοστοῦ ὀκτακοσιοστοῦ σωτηρίου
Δεκάτου καὶ ἐνάτου τε ἀπὸ Χριστοῦ Κυρίου.

1819 Μαρτίου 27».

ιθ') Τὴν ἐπιγραφὴν ταύτην μοὶ ἔπεμφεν ἐκ Πρωσοζάνης ὁ δημοδιδάσκαλος τοῦ χωρίου ἀντιγεγραμμένην διὰ μολυβδοκανδυλίου. Ἐπειδὴ ὁ λίθος, ἐφ' οὗ εἶναι ἐγκεχαραγμένη ἡ ἐπιγραφή, εἶναι ἐντετείχισμενος ἐν τῷ ναῷ καὶ ἐβρίσθη δι' ἀσβέστου, κατέστησαν δυσανάγνωστα τὰ γράμματα. Ἐχει δὲ ὡς ἐξῆς:

CHNTESPOLVLAE· FIL· SCI
APORIANVS· SHINVXORISVA
AF SECVBITI I I I I· VEC
DE DVHERMES XIX VTI XI
SVRISIIVSADAIANTROSAL (Rosalia?)
SVBCVRAT // // // ZIPAIMESII E
ADNRROFRIOPIVSQS

κ'. TIVIR· QINQ· PHILIPP· AVGVS
SERMO· TVRPILIVS VETIDIVS
OPPIVM· FRONTONEM· PATREM
ADIECTA· CELLANA· FATORI.

κα'. Q· SENIVIVS· NIVIVS
IVORECVS· NATIONEM
VNICIOPIO· YIIXVIESOIVE
IVLIE· EPINI· VXORI
MELE PINTISIM ETRV
RIE· VXORI· MELE
BENEMERENTI
VIVS YLCIND· C· VRLI.

Ἐν Δράμα, μηνὶ Ἰουλίῳ 1892.

N. I. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΑ

Ο ΤΑΦΟΣ ΤΟΥ ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥΣ

Ἐξ ἐκθέσεως τοῦ ἐκ τῶν ἐτέρων τῆς ἐν Ἀθήναις ἀμερικανικῆς ἀρχαιολογικῆς σχολῆς κ. Καρόλου Βαλδοστῆν ἀρουμεθα περὶ τῆς ἐν Ἐρετρείᾳ ἀνακαλύψεως τάφου, ὃν συνταυτίζει πρὸς τὸν τοῦ Ἀριστοτέλους, τὰ ἐξῆς ἐνδιαφέροντα.

Ἡ ἀμερικανικὴ σχολὴ ἐπεχείρησεν ἀνασκαφὰς κατὰ Φεβρουάριον καὶ Μάρτιον τοῦ 1891 ἐν τῷ τμήματι ἐκεῖνον, ὅπερ διαχωρίζει τὴν Ἐρετρείαν ἐκ τῆς Χαλκίδος, ἐπὶ τῆς Δ ἀκτῆς τῆς Εὐβοίας. Αἱ ἀνασκαφαὶ αὗται ἀπεκαλύψαν ἀλλεπαλλήλως χρυσᾷ ἐνώτια, ἀναφερόμενα ὑπὸ τοῦ κ. Βαλδοστῆν ὡς τὰ ὠραιότερα εἶδη τῆς ἀρχαίας κοσμηματοποιίας, ἀπτικὰς ληκύθους, κομψότατα ἀγγεῖα, κεκοσμημένα δι' ὠραίων σχεδίων ἐπὶ λεπτοῦ λευκοῦ ἐδάφους, τοῖχον ἐκ λευκοῦ μαρμαροῦ ὕψους 2 μέτρ. 50 καὶ μήκους 13 μέτρων, ἐκάστου ὄγκου ἔχοντος μήκος 1 μέτρ. 50 ἑκατοστ. καὶ κάτωθεν τοῦ ὑποβάθρου τούτου (τὸ ὑπερθεν οἰκοδόμημα δὲν ὑπάρχει πλέον), δύο θεμέλια ἐκ πορφυροῦ λίθου. Ἐν ταῖς ἐπιτορικαῖς γωνίαις τοῦ ὑποβάθρου ἀνεκαλύφθησαν κατόπιν δύο τάφοι ἢ λίθινοι σαρκοφάγοι, κεκαλυμμένοι ὑπὸ μεγάλων πλακῶν. Καὶ ἐκ μὲν τῆς πρώτης τῶν σαρκοφάγων τούτων ἐξήγαγον ἀγγεῖα καὶ 150 φύλλα χρυσοῦ λεπτότατα ποικίλων σχημάτων, ὡς καὶ δακτύλιον μετὰ σφραγιδολίθου. Ἐν δὲ τῇ δευτέρᾳ τῇ καὶ ἀρχαιότερα ἕνα καὶ σπουδαιότερα εὐρέθη μέγα διάδημα ἐκ καθαροῦ χρυσοῦ, ἐπὶ τὰ ἄλλα τοιαῦτα χρυσᾷ, τεμάχιον κραινίου, πολλὰ μικρὰ ἀγγεῖα καὶ ὀρειχάλκινα εἶδη, μαχίριον, δύο στυλίσκι, μεταλλικὴ γραφίς, πολλὰ ἐξ ὅπτως γῆς ἀγαλμάτια, μυθολογικὰ ἢ συμβολικὰ τὸν χαρακτῆρα καὶ ἐπὶ τέλους εἰδῶλιον ἐξ ὅπτως γῆς, παριστῶν ἄνδρα, φέροντα μανδύαν.

Ὁ κ. Βαλδοστῆν πέπειθεν ὅτι ὁ μεγαλοπρεπὴς τύπος τοῦ τῆς περιούχης τοῖχου, ὁ ἀξιοθαύμαστος κατασκευὴ τῶν λιθίνων σαρκοφάγων, ὁ πλοῦτος καὶ ἡ χαρακτηριστῆρ τῶν ἀνακαλυφθέντων ἀντικειμένων ὑποδεικνύσι πρῶτον ὅτι τὸ εἶρημα ἀποτελεῖ οἰκογενειακὸν τάφον, εἶτα δὲ ὅτι τὸ κυριώτερον ἐν αὐτῷ ταφῆν πρόσωπον ἴστο Ἕλληνα τῆς ὑψίστης κοινωνικῆς τάξεως καὶ ὅτι τὸ πρόσωπον τούτου ἴστο ἑγγράμματος ἀνίρ. Ἀλλὰ καὶ περαιτέρω χωρεῖ ἐν ταῖς εἰκασταῖς αὐτοῦ. Παρὰ τὴν δευτέραν σαρκοφάγον παρατηρήθη ἐν τῷ κέντρῳ μεγάλου τετραγώνου μαρμαρίνη πλάξ μετὰ χαρακτῆρων, καλῶς γεγλυμμένων, ἡ ἐξῆς ἐπιγραφή:

[B]IOTH [A]ΡΙΣΤΟΤΕΛΟΥ

τούτῃστι: «Βιόθη, ἡ θυγάτηρ τοῦ Ἀριστοτέλους». Ἡ ἐπιγραφή αὕτη καὶ τὸ ἀγαλμάτιον ἀποτελοῦσι διὰ τὸν σοφὸν Ἀμερικανὸν ἀρετηρία» σει-

κείνοι ἐκ τῶν ἡμετέρων οἵτινες ἐρρίφθησαν εἰς τὰ φρούρια τοῦ Γαλλίης ὑπέφερον περισσώτερον ἡμῶν. Ἡ τροφή ἦτο ἀρκετή. Ἐκαστος ἐξ ἡμῶν εἶχε ἀχυρινὴν στρωμνὴν, ἥτις ἐπὶ τέλους κατέστη ξηρὰ ὡς διπυρίτης, διότι ἐπὶ ἐξ ὀλοκλήρους μῆνας οὐδεὶς ἐσκέφθη νὰ ἀνανεώσῃ τὸ ἄχυρον. Ἠνάγκασον ἡμᾶς νὰ ἐργαζώμεθα εἰς καταδαφίσεις, εἰς κατασκευὴν στόχων κτλ. Δύο μόνον παραπήγματα ὑπῆρχον, ἐν ἐκάστῳ δὲ διέμενον 180—200 στρατιῶται. Ἀλλὰ τὸ σκληρότερον καὶ ἀλγεινότερον πάντων ἦτο ἡ ἔλλειψις εἰδήσεων. Ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν συνάδελφός τις ἐλάμβανεν ἐπιστολὴν τινα ἐκ Γαλλίας, ἀλλὰ πᾶν ὅ,τι ἀνεφέρετο ἐν αὐτῇ περὶ οἰκογενειακῶν ὑποθέσεων, περὶ υἰείας κτλ. ἐξηλείφετο ὑπὸ τῶν πρωσικῶν ἀρχῶν, αἱ δὲ ἐπιστολαὶ ἐπομένως οὐδὲν τὸ καινὸν περιελάμβανον.

Μᾶς ἔδιδον πρὸς ἀνάγνωσιν γαλλικὴν τινα ἐφημερίδα ἥτις ἐκαλεῖτο «Βερολίνοις Ἀνταπόκρισις», καὶ ἥτις ἐξεδίδετο ἐν Πρωσσίᾳ, ἀλλ' ἡ ἐφημερίς αὕτη ἐγράφετο πρὸς μόνον τὸν σκοπὸν, ὅπως οἱ αἰχμάλωτοι ἀποθαρρυνθῶσιν. Καθ' ὅλον τὸ μῆκος τῆς ἐφημερίδος, οὐδὲν ἄλλο ἀπῆντα τις ἢ ὅτι οἱ Γάλλοι εἶναι μηδὲν ἀπέναντι τῶν Γερμανῶν, ὅτι ἐν Γαλλίᾳ δὲν ἀπέμεινε πλέον οὔτε θρησκεία, οὔτε ἤθη, οὔτε πειθαρχία, οὐδὲν τέλος, ὅτι τὸ γαλλικὸν ἄθος ἀπωλέσθη ἐντελῶς, ὅτι οἱ Παρίσιοι θὰ καταστρέφοντο καὶ θὰ κατηρημοῦντο ἐὰν ἐξηκολούθουν νὰ προβάλλωσιν ἀντίστασιν, ὅτι ἡ Πρωσσία ἦτο ὁ πρῶτος καὶ κύριος λαὸς τοῦ κόσμου, κτλ. κτλ. Ἰδοὺ τί ἔδιδον εἰς ἡμᾶς πρὸς ἀνάγνωσιν καὶ ψυχαγωγίαν.

Ἐκτὸς τούτων, ἐν τῇ ἐφημερίδι εὐρίσκοντο καὶ νεώτεραι εἰδήσεις περὶ πολέμου. Ἀλλὰ πάντοτε τὰ αὐτὰ πράγματα ἐπανελαμβάνοντο. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν μαχῶν, αἵτινες διήρουν ἐπὶ ἐξ ἡ ἑπτὰ ὥρας, οἱ Γάλλοι πάντοτε ὑφίσταντο ἀνυπολογίστους ζημίας, οἱ δὲ Πρῶσοι ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης περισυνέλεγον ἕνα νεκρὸν καὶ πέντε ἢ ἐξ τραυματίας! Ἐνθυμοῦμαι τὸ περὶ τῆς μάχης τοῦ Μοντρετου ἄρθρον τῆς ἐφημερίδος ταύτης. Οἱ Γερμανοὶ ἠρίθμουν τρεῖς νεκροὺς καὶ ἐξ τραυματίας, ἐνῶ οἱ πεισάντες Γάλλοι ἀνήρχοντο εἰς ἑκατοντάδας καὶ χιλιάδας.

Δι' ἐκάστην νίκην τὰ τηλεβόλα ἐκρότου ἑκατὸν καὶ μίαν φορὰν. Ὅταν εὐρισκόμεθα ἐν τοῖς παραπήγμασι, καὶ ὁ πρῶτος κανονιοβολισμὸς ἤκουετο, πάντες εἰσιγῶμεν καὶ ὁ εἰς παρετήρει τὸν ἕτερον. Ἐνίοτε εὐρίσκοντο μεταξύ ἡμῶν καὶ τινες οἱ ὅποιοι ἐχαρκτηρίζον ταῦτα ὡς μηχανογραφίας. «Εἶναι ἀδύνατον, ἔλεγον, οἱ Γερμανοὶ νὰ αἴρῳσι τόσας νίκας κατὰ τῶν Γάλλων.» —Καὶ ἐν τούτοις μᾶς κατετρόπωσαν. —Ὅχι, δὲν μᾶς κατετρόπωσαν. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ Βαζαῖν μᾶς ἔφερον εἰς σημείον, ὥστε νὰ συλληφθῶμεν ὡς ἐν παγίδι κτλ.»

Περὶ τὰ τέλη ἰανουαρίου, ἡμέραν τινα, τὰ τηλεβόλα ἐκρότησαν καὶ πάλιν ἑκατὸν καὶ μίαν φορὰν. Πρῶσσοι λοχαγὸς εἰσέρχεται εἰς τὸ παράπηγμα καὶ λέγει: «Οἱ Παρίσιοι ἐσυνθηκολόγησαν, δὲν θὰ ἀρρήσῃτε δὲ νὰ ἐπανακάμψῃτε εἰς τὰς ἐστίας σας. Ὁ πόλεμος ἔληξεν». Αἱ ἐλπίδες πάντων ἀνεπετερώθησαν καὶ ἀνεμείνομεν, ἀλλ' ἀναμενόντων ἡ ζωὴ ἡμῶν ἐξηκολούθει ὡς καὶ πρότερον. Σούπα τὴν πρωίαν καὶ εἶτα καταθλιπτικὴ ἐργασία, ὀλίγα πιάσα, φακὴ ἢ φασιόλοι τὴν μεσημβρίαν καὶ κατόπιν ἄλλη ἀγγαρεία. Τὸ ἑσπέρας πάλιν ἐδίδετο ἡ αὐτὴ σούπα καὶ κατόπιν πάντων τούτων ὕπνος ἐπὶ τῆς σκληρᾶς ἀχυρινῆς στρωμνῆς.

Μετὰ ἕνα μῆνα, ἑκατὸν καὶ εἰς κανονιοβολισμοὶ ἐκρότησαν. Ἡ εἰρήνη ὑπεγράφη. Τῇ φορᾷ ταύτῃ θὰ ἐπανεκάμπτωμεν εἰς τὰ ἴδια! Ὅποια ἀπογοήτευσίς! Οὐδὲν μετεβλήθη! Ἐξηκολούθουν νὰ μᾶς πέμπωσι τὴν αὐτὴν ἐφημερίδα τοῦ Βερολίνου, ἐν ἣ τὰ αὐτὰ δυσάρεστα περὶ Γαλλίας ἀνεγινώσκομεν. Δὲν ὑπῆρχεν ἐν Γαλλίᾳ ἡ ὁμόνοια, τὰ κόμματα ἐμελλον νὰ ἔλθωσιν εἰς διενεξείας διεκδικούντα τὴν ἐξουσίαν κτλ. Ἐκ τῆς ἐφημερίδος ταύτης ἐπληροφορήθημεν τὸν σχηματισμὸν τῆς Κοινότητος (Commune), χάραν δὲ μεγάλην ἠσθάνοντο οἱ συντάκται τῆς ἐφημερίδος ταύτης

ἀναγράφοντες ὅτι οὐδὲν κύριος εἶχε πλέον ὁ Θιέρσος, ὅτι ἦτο ἀνίκανος νὰ κυβερνήσῃ, ὅτι δὲν ὑφίστατο πλέον στρατὸς ἐν Γαλλίᾳ, ὅτι ἡ Κοινότης ἐξήρχετο τοῦ ἀγῶνος νικηφόρος, ὅτι ἡ Γαλλία δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ ἀποτίσῃ τὰ 5 δισεκατομμύρια καὶ ὅτι οἱ Γερμανοὶ θὰ ἐκράτουν ἡμᾶς ὡς ὀμήρους πρὸς ἐγγύσιν τῆς ἀποζημιώσεως ταύτης.

Τότε ἀποθάρρυνσις κατέλαβεν ἡμᾶς. Καὶ πρὸ τῆς συνθηκολογήσεως τῶν Παρισίων, ἡ ἰδέα τῆς ἀποδράσεως εἶχε γεννηθῆ ἐν ἡμῖν. Τὴν 28 ἢ 29 ἀπριλίου—ἦτο σάββατον—12 ἢ 13, κατόπιν συνεννοήσεως, ἠρξάμεθα νὰ ὑποσκάπτωμεν τὸ ἔδαφος. Ἦρκει νὰ διατρέσωμεν τὸ ἔδαφος εἰς ἀπόστασιν δεκάδας μέτρων, διότι τὰ χαρακώματα εὐρίσκοντο λίαν πλησίον τῶν παραπήγματων. Ἐν διαστήματι ὀκτώ ἡμερῶν, ἡ στενωπὸς ὑπεσκάθη. Ἡ ὁπὴ θὰ ὠδήγει ἡμᾶς εἰς ἀπόστασιν δύο μέτρων πέραν τῶν χαρακωμάτων. Ἡ ἀπόδρασις ὠρίσθη τῇ 6 μαΐου, τῇ ἐνάτῃ ὥρα μ. μ. Πάντες οἱ ἐν τῷ παραπήγματι συνάδελφοι, βλέποντες ὅτι κατωρθώσαμεν νὰ διατρέσωμεν τὸ ἔδαφος ἀπεφάσισαν νὰ μᾶς ἀκολουθήσωσιν. Οἱ Γερμανοὶ δεκαεῖς ἐκοιμῶντο ἐν τινι μικρῷ δωματίῳ περικλειστώ ὅπως συνέχετο μετὰ τῶν παραπήγματων. Τὴν ἑσπέραν ἐκείνην οἱ δεκαεῖς ἐπανέκαμψαν ἀργότερον τοῦ συνήθους, εἰς τὰς 10 1)2 ὥρας. Ἐσβεσαν τὰ φῶτα καὶ ἐκλείσθησαν ἐντὸς τῶν δωματίων των.

Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας, πρῶτος ἐγὼ εἰσέρχομαι εἰς τὴν στενωπὸν. Ἐδεῖ κατὰ πρῶτον νὰ κατέλθῃ τις καθέτως πρὸς τὸ ἔδαφος, κατὰ δύο ἢ τρία μέτρα, εἶτα δὲ νὰ συστειρωθῇ καὶ βαδίζων τετραποδητῆ νὰ εἰσέλθῃ ἐντὸς τῆς στενωποῦ, ἥτις εἶχε διαμέτρον 70—75 ἑκατοστομέτρων. Ἦμην ἠναγκασμένος νὰ σύρωμαι ὡς ἐρπετόν. Ἀνωθεν ἐμοῦ ἤκουον τὸ βῆμα τοῦ σκοποῦ. Φθάνω εἰς τὸ ἄλλον ἄκρον τῆς στενωποῦ, καὶ διὰ τοῦ ἐργαλείου ὕπερ ἐχρησίμειυσεν εἰς ἡμᾶς διὰ νὰ ὑποσκάψωμεν τὸ ἔδαφος, διανοίγω ὀπὴν καὶ ἐξέρχομαι τῆς στενωποῦ. Προβάλλω τὴν κεφαλὴν καὶ παρατηρῶ. Ὁ καιρὸς ἦτο εὐνοϊκός, ἦτοι ζοφερὰ καὶ βροχερὰ ἑσπέρα. Ὁ σκοπὸς ἴστατο. Εἶχε τὰ νῶτα ἐστραμμένα καὶ διὰ τοῦ ποδὸς ἔτυπτε τὸ ἔδαφος. Ἡ ὁπὴ ἦν διήνοιχα εὐρίσκετο ἀκριβῶς εἰς τὸ μέσον τῆς σχηματιζομένης κατωφερείας. Ρίπτωμαι ἐντὸς παρκειμένου κήπου καὶ διέρχομαι αὐτόν. Ἀναρριχώμαι ἐπὶ τοῦ χαρακώματος τοῦ κήπου τούτου, φθάνω δὲ εἰς τὸ μέρος τὸ ὅποιον ὠρίσθη διὰ τὴν συνέντευξίν μας. Οἱ στρατιῶται, ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον, ἔρχονται πρὸς συνάντησίν μου, ἀλλὰ καθ' ἣν στιγμὴν ὁ ἕνατος ἐξήρχετο τῆς ὀπῆς, ἐκ τοῦ φρουρίου κανονιοβολισμὸς ἀκούεται. . .

Ἰδοὺ τί συνέβη. Δυστυχῶς τὸ ἐμάθωμεν πολὺ ἀργά. Τὸ τηλεβόλον δὲν ἐκρότησε δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ διὰ τινα στρατιώτην γάλλον τοῦ πυροβολικοῦ, καταγόμενον ἐκ τῆς Ἀλσατίας, ὃν μετεχειρίζοντο ὡς διερμηνέα καὶ ὅστις ἀπῆλαυε σχετικῆς τινὸς ἐλευθερίας. Εἶχε λάθει τὴν ἀδειαν ὅπως κατέλθῃ εἰς τὴν πόλιν, ἐκεῖ εἶχε γνωρίσει πρόσωπόν τι, ἀπὸ καιροῦ δὲ εἰς καιρὸν τὴν νύκτα ἐφευγε λαθραίως ὅπως μεταβῆ πρὸς συνάντησιν αὐτοῦ. Μέχρι τοῦδε ἡ ἀπουσία του κατὰ τὴν νύκτα παρήρχετο ἀπαρατήρητος, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἑσπέραν ἐκείνην ὁ σκοπὸς παρατηρήσας ἄνθρωπον ἀναρριχώμενον μικρὸν τοίχος, ἔδωκε τὸ σύνθημα καὶ τὸ τηλεβόλον ἐκρότησεν.

Ὁ ἕνατος τῶν συναδελφῶν μας κατορθοῖ νὰ ἐξέλθῃ τῆς ὀπῆς παρὰ τὸν κρῆτον τοῦ τηλεβόλου, ὡς καὶ ὁ δέκατος καὶ ὁ ἐνδέκατος, οἵτινες κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ κανονιοβολισμοῦ εὐρέθησαν ἐντὸς τῆς ὑπογεῖας στενωποῦ, ἀλλ' οἱ λοιποὶ ὑπὸ φόβου καταληφθέντες ἔμειναν ἐν τῷ παραπήγματι. Τότε καὶ οἱ ἐνδεκα συνληρωθέντες καὶ διηρωτώμεθα τί ἔδει νὰ πράξωμεν. Εἴμεθα πεπεισμένοι ὅτι δι' ἡμᾶς ἐκρότησε τὸ τηλεβόλον, ἀλλ' εὐρέθεντες αἴφνης ἐλεύθεροι, δὲν ἔπρεπε νὰ ὑποχωρήσωμεν. Τὸ σχέδιόν μας καλῶς συνεδύσθη καὶ παρείχε πολλὰς ἐλπίδας ἐπιτυχίας. Ὅπως φθάσωμεν εἰς τὰ μεθόρια τῆς Βοημίας ἔδει νὰ διανύσωμεν εἴκοσι πέντε ἢ τριάνοντα χιλιάμετρα ἀνὰ μέσον πυκνοτάτων

δασῶν. Ἐὰν δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ φθάσωμεν πρὸ τῆς πρωίας, ἔδει νὰ ἀναμεινώμεν τὴν ἐπομένην νύκτα, κεκρυμμένοι ἐν τῷ δάσει.

Καθ' ἣν στιγμήν ἐπρόκειτο νὰ ἐγερωθῶμεν ὅπως ἀρχίσωμεν τὴν ὁδοπορίαν μας, ἠκούσαμεν τὰ βήματα πρωσικῆς περιπόλου. Ριπτόμεθα αὐθις καὶ ἐξελπούμεθα κατὰ γῆς, ὅπισθεν φοραγμοῦ ἐξ ἀκινήτων καὶ συμπλέκτων κλάδων. Ἡ περίπολος διέρχεται. Προχωροῦμεν κατὰ πενήκοντα βήματα, ἀνὰ μέσον τῶν κήπων. Νέα περίπολος διαβαίνει. Εἴμεθα πλησίον τῶν προαστείων τῆς πόλεως. Ὁ ἐκ τοῦ φρουρίου κανονισολισμὸς εἶχε δώσει τὸ σύνθημα καὶ πάντες οἱ φύλακες ἦσαν ἐπὶ ποδός. Ἰστάμεθα. Ἡ περίπολος διέρχεται τὴν γέφυραν, καὶ διὰ μικρᾶς ἀτραπού κατὰ μῆκος τοῦ ποταμοῦ, ἀπομακρύνεται. Ἐδει πρὸ παντός νὰ ἀποφεύγωμεν τὰς ὁδούς. Ἐξακολουθοῦμεν νὰ ἀναρριχώμεθα χαρακώματα καὶ νὰ διερχώμεθα κήπους. Ἀφικνούμεθα εἰς μικρὰν πλατείαν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁποίας εὕρισκετο παράπηγμα σχοινοβατῶν, οἵτινες ἐπεδείκνυν εἰς τὸ πλῆθος πιθήκους, κύνας, ἵππους, ἀκροβάτας κτλ. Οἱ κύνες τῶν σχοινοβατῶν ἤρχισαν νὰ ὑλακτῶσιν· εὐτυχῶς ἄμαξ διέρχεται ἐπὶ τῆς πλατείας, ἡμεῖς δὲ ἐπαφελοῦμεθα τοῦ κρότου τῆς ἀμάξης, διερχόμεθα τὴν πλατείαν καὶ ἐξερχόμεθα τῶν προαστείων τῆς πόλεως. Τὸ ἐπιπλέον μέρος τῆς ἐκδρομῆς μᾶς ἐπετετέλεσθη. Τὸ ὥρολόγιον τῆς πόλεως Γκλάτς ἐσήμανε μεσονύκτιον. Καθ' ὅλην τὴν νύκτα ὁδοποροῦμεν. Τῇ τρίτῃ πρωϊνῇ ὥρᾳ, πρὶν ἐξημερώσῃ, εὕρισκόμεθα πλησίον χωρίου τινός... ἀδύνατον νὰ προχωρήσωμεν περαιτέρω ἀνευ κινδύνου. Ὅλην τὴν ἡμέραν διερχόμεθα κεκρυμμένοι ἐν τῷ δάσει. Τῇ μεσημβρίᾳ τρεῖς κανονισολισμοὶ ἠκούσθησαν. Τῇ φορᾷ ταύτῃ βεβαίως ἦσαν δι' ἡμᾶς, ἀλλὰ παραδόξως ὁ κρότος ἦτο ἰσχυρὸς καὶ τὰ τηλεβόλα εὕρισκοντο πλησίον. Τόσον λοιπὸν ὀλίγον δρόμον διηνήσαμεν; Ἀπὸ τῆς πρωίας ἡ βροχὴ δὲν εἶχε παύσει. Περὶ τὴν τετάρτην ὥραν ὁ ἥλιος ἔδειξεν ἡμῖν τὰς ἀκτῖνας του ἐπὶ τινα στιγμήν. Τοῦτο παρέσχεν ἡμῖν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἀντιληφθῶμεν ποῦ ἀκριβῶς εὕρισκόμεθα καὶ νὰ ὀρίσωμεν ποίαν διεύθυνσιν ἔδει νὰ λάβωμεν, ἄμα ὡς ἐπέληθ' ἡ νύξ. Ἐνῶ εὕρισκόμεθα ἐκεῖ, ἐν μέσῳ τοῦ δάσους, αἴφνης διεκρίναμεν δύο ὀρθακμοὺς οἵτινες παρετήρουν ἡμᾶς. Εἶναι ὁ ἀγορφυλάξ τοῦ γειτόνου χωρίου. Ταχέως ἀπομακρύνεται ἀπ' ἡμῶν. Πάντες τὴν αὐτὴν σκέψιν εἶχομεν: Συνελήφθημεν!

Ἠάραυτα ἐσπευσμένως περιπατοῦντες εἰσεδύσαμεν εἰς τὸ δάσος ἐκ τῆς πλευρᾶς τοῦ ὄρους. Ἐκεῖ συναντῶμεν τρία άτομα ἄτινα μᾶς παρατηροῦσιν ἐταστικῶς καὶ διαβαίνουσι χωρὶς νὰ μᾶς εἰπώσι τι. Μέχρις τῆς ὀγδῆς ὥρας προβαίνομεν ἀνερχόμενοι πάντοτε, χωρὶς νὰ ἀναπυθῶμεν. Ἐστάθημεν ἐπὶ τινος ὁδοῦ ἣτις ἔτεμεν τὸ δάσος. Ἰστάμεθα ἐντὸς τῶν ἐλατῶν καὶ εἶτα ἀκολουθοῦμεν τὴν πρὸς τὸ δάσος ἄγουςαν. Ἐκ τῆς ἐτέρας πλευρᾶς τοῦ δάσους βλέπομεν οἰκίσκους. Εἰς ἐκ τῶν ἡμετέρων ἀφῆκε κραυγὴν δεικνύων ἡμῖν δύο ὅπλα ἐστραμμένα ἐφ' ἡμῶν. Ἦσαν δύο τελωνοφύλακες, οἵτινες ὅπως προασπίσωμεν ἑαυτοὺς ἔλαβον ἐπιθετικὴν στάσιν καὶ οὐχὶ ὅπως μᾶς προσέβλωσι, διότι εἴμεθα ἐνδεκα ἀποφασίσαντες νὰ σώσωμεν τὴν ζωὴν μας μὲ πάντα κίνδυνον, ὠπλισμένοι μὲ χονδρὰς ράβδους τὰς ὁποίας ἐκόψαμεν ἐκ τοῦ δάσους. Διερχόμεθα εἰς εἰκοσάδα μέτρων μακρὰν τῶν τελωνοφυλάκων.

Ἡ νύξ ἐπέρχεται. Κατηναλώσαμεν πάσας τὰς προμηθείας τὰς ὁποίας εἶχομεν παραλάβει. Ἠρχίσαμεν νὰ πεινώμεν. Πρὸς τὰ δεξιὰ, ἀνὰ μέσον τοῦ δάσους παρατηροῦμεν φῶτα τῆδε κήκισε. Ἐσκέφθημεν ὅτι οἱ δύο τελωνοφύλακες προὐχώρησαν κατὰ πολὺ πρὸ ἡμῶν κρατοῦντες φανὸς ὅπως μᾶς φοβίσωσι καὶ μᾶς ἀναγκάσωσι νὰ ἀλλάξωμεν διεύθυνσιν. Ἐξακολουθοῦμεν βαδίζοντες μέχρι μεσονυκτίου κατὰ μῆκος τῆς ὄχτης ρυακίου. Ἐπανερχόμεθα πάλιν ἐπὶ τῆς κεχαραγμένης ὁδοῦ τοῦ δάσους. Διακρίνομεν μέγα χωρίον. Ἀπὸ δύο τριῶν ὥρων ὁδοιποροῦμεν τυχαίως. Εἰς τι παράθυρον διακρίνομεν φῶς. Κρούομεν τὴν θύραν τοῦ οἰκίσκου. Τὸ παράθυρον ἀνεῴγη, ἐπεφάνη δὲ ἡ μορφὴ γηραιοῦ

ἀνθρώπου ἔχοντος φυσιογνωμίαν ἀθλίου. Τῷ ἐρωτῶμεν τὸ ὄνομα τοῦ χωρίου. Μᾶς ἀπαντᾷ ὅτι ὀνομάζεται Λαγγεμπιλῶ. Προτείνομεν νὰ τῷ προσφέρωμεν τρία ἀλλήλα—πάν ὅ,τι εἶχομεν—διὰ νὰ μᾶς ὀδηγήσῃ μέχρι τῶν συνόρων. Ἐπὶ στιγμήν διστάζει, ἀλλ' εἶτα μᾶς ἀπαντᾷ: «Ὅχι! ὄχι! Εἶναι πολὺ ἐπικίνδυνον. Ἄλλ' ἰδοῦ, θὰ ὑπάγετε ἀπ' ἐκεῖνο τὸ μέρος. Δὲν εἶναι πολὺ μακρὰν· μῆς καὶ ἡμισείας ὥρας δρόμος».

Ἐπανακλεῖει τὸ παράθυρον. Ἄγνοῶ διατί ἐσηματίσαμεν τὴν ἰδέαν ὅτι ὁ γέρον μᾶς ἠπάτησεν. Λαμβάνομεν ἄλλην διεύθυνσιν. Μᾶς εἶχεν εἶπει τὴν ἀλήθειαν.

Εἰσδύομεν εἰς τὸ δάσος. Διερχόμεθα ρυακίον τι. Τὸ δάσος, ἐνόσφ προβαίνομεν, καθίσταται πυκνότερον. Ὅδὸς κεχαραγμένη δὲν ὑπάρχει. Προχωροῦμεν μετὰ κόπου πολλοῦ, ἀλλὰ λίαν ἐσπευσμένως. Ἐξηγητήθησαν αἱ δυνάμεις ἡμῶν, εἴμεθα βεβρεγμένοι μέχρις ὀστέων ἀλλὰ πρὸ πάντων ἡ πείνα μᾶς κατασπαράττει. Ἐπανερχόμεθα πρὸς τὸ χωρίον, ἐνθα εἶχομεν τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ εὕρωμεν ὀλίγον ἄρτον. Εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ χωρίου συναντῶμεν τὸν νυκτοφύλακα, ὅστις φωνάζει: Werda! Werda! Τὸν περικυκλοῦμεν καὶ τῷ λέγομεν «Ἄρτον! Ἄρτον! Θέλομεν ἄρτον!» Ἠρξάτο νὰ τρέμη καὶ μᾶς ὀδηγῇ εἰς ξενῶνὰ τινα πλησίον τῆς ἐκκλησίας. Κρούομεν τὴν θύραν καὶ πρόσωπόν τι μᾶς ἀνοίγει. Ζητοῦμεν παρὰ τοῦ ξενοδόχου ἄρτον, τυρὸν καὶ οἶνον. Δὲν τολμᾷ νὰ μᾶς ἀρνηθῇ, ἀλλὰ μόλις μετὰ ἡμισείαν ὥραν μᾶς φέρη τὰ αἰτηθέντα. Καταβροχθίζομεν πάν ὅ,τι εἶχε φέρει. Ἄφου ἐφάγομεν, ἠθελήσαμεν νὰ ἀναχωρήσωμεν. Ἡ θύρα ἦτο κεκλεισμένη. Ἠρξισε νὰ ἐξημερώνῃ. Ἐκ τοῦ παραθύρου παρατηρήσαμεν ὅτι ἡ οἰκία ἦτο περιεκυκλωμένη. Πάντες οἱ κάτοικοι τοῦ χωρίου—περὶ τοὺς ἐκατὸν περίπου—εἶχον συναθροισθῆ ἐκεῖ, φέροντες κυνηγετικά ὅπλα, ράβδους κτλ. Δὲν ὑπῆρχε τρόπος νὰ ἀντιστῶμεν.

Τῇ ἐβδόμῃ ὥρᾳ τῆς πρωίας, ὁ ἀστυνόμος τοῦ Γκλάτς ἤρχετο πρὸς ἀνεύρεσίν μας. Μᾶς ἠνάγκασαν νὰ ἀνέλθωμεν ἐπὶ δύο ἀμαξῶν, μετὰ ὀκτῶ δὲ ἡμέρας ἐπαρουσιάζομεθα πρὸ τοῦ στρατοδικείου καὶ κατεδικαζόμεθα εἰς ἐξήμενον ἐγκάθειρξιν ἐν τινι φρουρίῳ. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν μᾶς ὀδήγησαν εἰς τὸ φρούριον τοῦ Γκλάτς καὶ ἔρριψεν ἡμᾶς ἐντὸς μεγάλῃς ἀποθήκης. Μᾶς ἔδωκαν πρωσικὰς ἐνδυμασίας ἀντὶ τῶν γαλλικῶν περιβολῶν, ἧτοι κυανὴν ἐσθῆτα, περισκελίδα ἐκ χονδροῦ ὑφάσματος καὶ πιλίδιον μετ' ἐρυθρᾶς ταινίας. Πάντα ταῦτα ἦσαν παλαιὰ καὶ μεταχειρισμένα. Τὰ φορέματα ταῦτα ἔφερον προηγουμένως Πρῶσοι, ἰδοῦ δὲ ὅτι καὶ ἡμεῖς εἴμεθα καταδικασμένοι ἐπὶ ἕξ μῆνας νὰ φέρωμεν αὐτὰ! Τὸ νὰ καθαρῶμεν τὰς γεφύρας, νὰ ἀντικαθιστῶμεν τοὺς ἵππους ὁσάκις ἐπρόκειτο νὰ σύρωμεν ἀμάξας, νὰ μεταφέρωμεν ἀκαθαρσίας, νὰ τρώγωμεν ὅσον ἤρκει διὰ νὰ μὴ ἀπαθάνωμεν ἐκ πείνης, ταῦτα δὲν ἦσαν τίποτε ἀπέναντι ἄλλων δοκιμασιῶν, ἧτοι ἐκάστην κυριακὴν μετὰ τὴν λειτουργίαν νὰ γυμναζώμεθα μετὰ τῶν Πρῶσων πεφυλακισμένων, νὰ εὕρισκόμεθα πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μετὰ Πρῶσων, νὰ ἀκούωμεν τὰ διατάγματα εἰς τὴν Γερμανικὴν! Ἐνίοτε οὐδὲν ἐννοοῦμεν ἐκ τῶν διαταγμάτων τούτων. Τότε ἠκούομεν ὕβρεις, ἀπειλὰς καὶ ἐδεχόμεθα καὶ ραπίσματα. Ἀνεκράζομεν «Δὲν ἐννοοῦμεν», ὁ δὲ πρῶστος ὑπαξιωματικὸς μᾶς ἀπήντα «Πρέπει νὰ ἐννοεῖτε. Δὲν εἶσθε πλέον Γάλλοι, εἶσθε Γερμανοὶ!» Nicht mehr Franzose Preusse nun!

Μετὰ ἕξ μῆνας μᾶς ἀπέδωκαν τὰ παλαιὰ ἐνδύματά μας, μόλις δὲ τὰ εἶδον δάκρυα ἀνῆλθον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἐνῶ δὲ περιβαλλόμεν τὴν ἐρυθρὰν περισκελίδα καὶ τὴν φαιόχρουν κάπotta μου, ἤσθανόμην ὅτι ἐγγιγνόμεν πάλιν Γάλλος!

Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ

ΧΡΥΣΟΣΘΕΝΗΣ ΙΩΑΝΝΙΔΗΣ.

ΕΚ ΤΟΥ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ ΝΕΟΛΟΓΟΥ.